

„LUPTA PENTRU LUMINĂ“

„LUMINA PRIN LUPTĂ“

LITERATORUL

MAIU 1882.

CONTROL DE STIL.

LIBERTATE DE IDEI.

ABONAMENTUL :

Pe trei luni 5 lei; pe șase luni 10 lei; pe an 20 lei.

ADMINISTRAȚIA ȘI REDACȚIA

Strada Colței No. 50.

— SCRISORILE NEFRANCATE SE REFUZA —

ALINA-LINDA

(Domnișoarei Florica-Sion)

Omul nu rîde de cât la patru-zeci de zile dupe naș-
tere; iar de plîns, plînge din ziua 'ntăi.

I.

Alina-Linda astăzi abia'și aduce-aminte
De tatăl seü: în Lübek un fabricant de droșci.
Ea, multă vreme'n urmă, când vrea să se alinte,
Din coșuri de trăsură făcea cuihar de cloșci,
Și pentru puii d'aur ce răsăreau din ouă
Dintr'o caretă veche făcea o cușcă nouă;
Iar când își viră capul pe geamul de trăsură
Ei daü cu toți năvală să'i ia pâinea din gură;
Sau de'i prindea în palmă din patul lor de sin,
Coțopeniți pe labe li se urcaü în sin.

O... doamne! că la sinuri e bine... o șüü toți:
Și Regii cei puternici și puii cei netoți.

E drept ênsă că firea, adesea necioplită.
Cioplise rar fäptură măi plin desävârșită.
E drept că rar pe lume, sub gene castanii

Se odihne'n umbră căutături mai vii.
 Pe o frunte luminată de raza cugetării
 Poema'ntreagă-a vieții sta scrisă'ntr'un cuvânt,
 Cuvânt pe care'n lume nici pulberea uifării,
 Nici muschiul viu ce crește pe stânca nepăsării,
 Nimic nu'l omorise în sufletul ei sfânt.
Iubire, picătură din roua dimineții,
 În tine se încheie legenda tinereții,
 Prin tine omul naște prin tine-adeșea moare,
 Prin tine înflorește tot ce pe lume'î floare;
Iubire, ta'nă surdă, păcat sau fericire,
 Eu te-am găsit or unde, *iub're o!. iubire!*

Ea stă pe-o bancă veche, la umbra unor tei;
 A căror flori trecute cădeau pe părul ei,
 Părând că vor s'ascundă chiar razelor din soare
 Acel cap mic de fee sub flori mir sitoare
 Iar vântul nebunatic, pe umerii ei goi,
 Îi anina mantile de veștejite foi.
 Ea legăna pe brațe un copilăș bălăiu
 Ce semănă la față cu ingerii din ra'ă.
 Când el îi zicea «mamă», ea se pleca spre el
 Și'l sărută pe bucle grăind incetinel
 Copil frumos învață de nu'mi mai zice mamă :
 Pe noi lumea întreagă *copil orfan* ne chia nă.
 Apoi plecă cu gândul spre tinerele vremuri
 Când firul ericilor se depăna în ghemuri;
 Și-atunci, fără de voce, vorbea încetinel
 C'un om din altă lume, c'un enigmatic El :
 «Roland! o... farmec dulce, Roland! o... dulce nume,
 «Alte povești sau ai trăit pe ume ?
 În ochii tăi albaștri, adâni, în inimi de mister,
 Eu m'am uitat adesea pre umărul tău uit la cer
 Și am găsit în tăcerea ta lumpe zime
 «Cât are însuși cerul în surda sa mărime.
 «... cerul cel albastru, încrânat de soare,
 Nu neală nici odată prin sânta sa splendoare
 Dar tu, Roland dar chi'ți adânci, mi terioși ?
 Sunt îți, și tu și ochii trei lași, te mincinoși!
 Apoi plângea.

Alături, izvorul îi zicea .

Tu singură vei plânge și tot tu vei tăia ea
 Alino, iată mi cursul: eu, gîngășul izvor,
 «Mă nasc plângându-mi oarta și plâng penă ce moare
 «Și nădădumul meu spre mare o a rimă și sunt
 aici scris ea și munții să plângă pe pământ

II

Roland, Conte de Hümbold, marchis de Nesselrod,
Voise să se'nsoare ca or care nerod.

Pe-atuncî Alina-Linda avea *un milion*.
Şi ea şi azi şi-atuncea al banilor resunet
Duceau fama femeii cum duc norii un tunet
Prin universul rece, umbrit şi monoton.

Dar tatăl ei, droşcarul, era droşcar curat.
O... nu'î nimic. — Marchizul îşi dă din marchizat,
Droşcarul dă din hamuri... şi iată o pereche
Menită să întreacă nobleţea cea mai veche.
Şi oare'n lumea noastră, de-am vrea să răscolim
Tăciunii de nobleţe pe câţi îi întâlnim,
La câţi oare dintr'ensăi n'am recunoaşte *socul*
Sau *salcia*? — Nobleţea le e la toţi norocul!
Aşa dar, marchizatul venea să se înhame
La milion. — E ênsă în crudul nostru traiu
O taină ce preface în ȧerne şi în drame
Idilele vieţii şi lunele de Maiu.
Acea taină se chiamă *norocul*. Iar norocul
E schimbător ca vremea şi'şi uită-adezea locul.
Un faliment!... şi iată'l, din chiar milionar,
Droşcarul mort pe drumuri, sărac, dar tot droşcar.
In urma lui rămâne, drept singură avere,
Un dric şi două gloabe, cu hamuri, cu harşele,
Cu uniforme negre, cu moşuri, cu canafuri,
Cu totul, de la haine şi pên la epitafuri,
Moştenito'î pe ele se par' c'aû să'î rămână
O ténără femeie cu un copil de mână,
Iar ginerele Conte, fugênd de falimente,
Se duce să se'nsoare pe alte continente.

III

O... lume! tu, l'a că ei ernati ă lum nă
Atâtea egzistenţe vin z'lnic de se'nchină
Luându'îi licărire drept soare ncălzitor
La câte dai lumină, la câţi dai aju or?

Și câte din acele nebune meteore
 Ce nu apar pe ceru'ți de cât câte-va ore
 Purtând cu ele raze din mândrul răsărit
 Nu se întorc în haos cu raze din sfințit?...
 Câți oameni, câte inimi, câți tineri visători,
 Din cei ce-au vrut să caute, în unda ta amară,
 A fericirei perlă, o perlă-atât de rară,
 Aș mai putut să iasă cu sufletul afară
 Și n'aș fugit departe de dulcile'ți comori?...
 O... lume! ești un ânger cu gura mititică
 Cu ochiul viu și ager, cu mâna ca de fee;
 Dar dacă ai aceste podoabe de femei
 O!, lume, ai pe buze mustața de pisică.

Era spre toamnă. Cărduri de paseri călătoare
 Plecau din țara rece spre țerile cu soare,
 Și tot atunci, din ramuri, cădeau prinse de vânt.
 Vârtejuri de foi moarte pe umedul pământ.
 În urma lor prigorii, poetici cântători,
 Umpleau, zburând în roate, văzduhul fără nori.

Spre toamnă toți copiii se dau la'nvățătură.
 Ei duc de gât ghiozdane cu cărți și cu hârtii;
 Pe lângă cărți bogații mai duc și jucării;
 Săracii duc și dâșii bucați mici de fripturi.
 Roland merge la școală și-ades plângea mergând
 De dorul mamei sale ce rămânea plângând.
 Aceste două inimi, cu-așea tristă menire,
 Păreau că una n alta își au adăpostire,
 Și de-ai fi vrut pe mâna s'o faci să'ngălbinească
 Era destul să tremuri din bucla ângerească
 Un singur fir, un fir.
 Când el plecà la școală, ea îl privea 'n uimire
 Cu-o lungă, nesfârșită și mult caldă privire
 Ca pe un trandafir.
 Iar el, pînă la poartă, se întorcea spre ea
 De mîi de ori,—s'o vadă cum după el privea.

Cu vînturile toamnei veri ea gârâ ov și frigul ...
 Roland era tot sprinten, deși era tot gol.
 Dar nu mai murea nimeni Era perdut căștigul
 Ce'l da carul funebru, luând tristul obol

Al morții, pentru vii acestui monopol.

In fine!

Se lăsase al nopții lung liniolitu
 Când se ivi la ușe un intristat străin,
 Cu ochii plini de lacrimi, cu haïnele în doliu,
 Cerënd dricul să 'ngroape copilul ce'i murise,
 Și tot cu el să'ngroape și lungile lui vise,
 Ce mortul le luase în ultimul suspin.
 «Voesc alaiul mare; plătesc or cât va fi.
 Apoi își șterse ochii..., zimbi trist... și eși.
 În urmă muma'și strinse aceste gajuri sfinte
 Ce'i aduceau prin moarte o caldă 'mbrăcăminte
 Copilului,—și prinsă de-o surdă-amarăciune
 Îl sărută pe bucle privindu'l îndelung,
 Cum se privesc prin haos luminii ce nu s'ajung,
 Și'ngenuchiă cu dēnsulū spre sfânta rugăciune.
 «Roland, îi zise, spune copilului Isus
 «Că'i mulțumim de darul ce ne-a trimes de sus.
 El mulțumi. În urmă, naiv o întrebă :
 «De ce mamă, icoana, când vrea să facă bine,
 «La unii le dă haïne, la alții dă suspine,
 «Ia sufletul la unii și altora li'l dă ?...
 Iar ea, cu vocea stinsă, îi spune să'și învețe
 Citirea cea prea mare din cele două fețe,
 Și însă'și ea alături se puse la'mpletit.

Cum, dar! avea dreptate copilul ei să'ntrebe
 De ce un mort, prin moarte, hrănește pe cel viu ?
 De ce'i viața noastră un cimitir pustiū ?
 De ce'n umana ginte sunt nobili, este plebe ?
 De ce un Silla calcă pe-un Mariū fără vină,
 Și'n urma lui, el însu'și, ne lasă o ruină,
 Pe care vine-un Cezar s'o'nalțe iar la loc,
 Și căreia Neronii rizind i-or pune foc?...
 De ce printre urzeala acestei lungi viețe
 Se lasă din vėzduhuri de-acele surde cețe
 Ce înghețând pe ițe, formează ciucuri mari
 De zile lungi și triste cu suferinți amari ?...

O... lume, lume! ânger cu gura mititică
 Cu ochiul viu și ager, cu mâna ca de fee;
 De ai toate aceste podoabe de femei
 O... lume, ai pe buze mustață de piscă!

Sărmana, biata mumă, era făr' de noroc!
 Ca pe un fier durerea o înlărise 'n foc.
 Ea'nțelesese bine că hotărâse sorții
 Să'i crească copilașii din darurile morții.
 De-aceea, fără milă, ea târguia cu toți
 Săraci săi cu avere, deștepți săi idioți,
 Și spre lăcașul vecinic îi tot mâna din urmă,
 Cu-aceia'si pompă veche, precum se mână-o turmă.

IV

Se'ntunecă. Prin aer trecea arcuri de foc.
 Tună. Cădeaă ici colo mari picături de ploaie,
 Părea câte o dată tot cerul că se'nmoaie
 In foc. Săgeți aprinse trăsneaă pomii pe loc.
 Huea cerul de groază, huea întreg pământul,
 Cutreeraă vėzduhul curențele și vėntul
 Urlând ca uraganul pe surdele nisipuri
 Pe care'n zbor descrie neințese chipuri
 De sfinți, de piramide, de dromaderi. Plouă.
 Țipaă puii în cuiburi. Mureaă în găuri șerpilor.
 Prin codrii fără funduri cădeaă din fugă cerbi.
 Rostogolită'n ripe umplute de puhoai
 Spre marea nesfârșită mână apa de ploaie.
 Se'ntunecase groaznic. Plouă mereu... Plouă.

Udat pênă la oase venea un cavaler
 Purtând la scara șelei o lăncie de fier.
 Pe drumul său fantastic el se părea că'si duce
 Ușoara sa viață mai grea de cât o cruce.
 El își dorise calea ne ispășit de lungă
 Ca'n isprăvitul căii în veci să nu ajungă.
 Era frumosul Conte Roland de Nesselrod.

Plecat prin uraganul ce'l întâlnea în cale
 Voia să'si spele'n ploaie rizend visele sale
 Pe care omenirea i le nvelise'n glod
 El își lăsa în umbră castelul său cel mare
 Și spre Orașul Lübek venea ades călare
 Sperând, ca or ce tată în vizitele'i scurte
 Că'si va zări copilul jucându-se prin curte,
 Său va vedea pe mumă, curată ca o nălbă,
 Cum fruntea și-o apleacă pe mâna ei cea albă
 Și sufletu'i, de vise bogat ca un tezaur,
 Cum îl chemă pe dansul, el, vi ul ei de aur.

Si cum mergea prin aer cu-a fulgerilor ceată,
 I'ându'și printre ele un viitor măreț,
 Se coborî din cerul un trăsnet de săgeată
 Ce prefăcu'n cărbune pe cal și călăreț.

.....
 Acela'și dric mai duse spre vecinicul lăcaș
 Un mult mai demn, mai nobil, mai mândru chiriaș
 Și-alăta tot.

Se zice că s'aũ găsitũ la el,
 Închise 'ntr'o cutie alături de un inel,
 Aceste scrise : Este aici voința mea :
 Doresc ca peste piatra ce groapa'mi va avea,
 Să se azeze bus ul copilului e'n lume
 Rămas fără de tată, r mâne fă 'de nume.
 Voesc ca g'eutatea'i chiar și n moimântul meu
 So simt că mă apasă mereũ... mereũ... mereũ !..

Din toată moștenirea, d n pietre de tot felul
 Al na-Linda'n dohũ luă numai inelul.
 Iar dri ul duse încă băt'ani ca și copii... .

Viața'i astfel . morți'Y dau hrană celor vii.

În A rsi 1882

Duliã Zamfirescu.

I O N E L -

NUVELĂ.

DOAM'EY ARISTIȚA ROMANESCU, — CA OMAGIÛ TALENTULUI SÈÛ, — ÎNCHIN ACESTE PAGINE.

B n des fois cependant, sur sa t te brûlante,
 P o o, la ssant courir le souffle de minuit, —
 San p uvoir ap is r sa fièvre dévorante, —
 S'a seyait et pleurait comme un enfant maudit.

Émile Zola. (*Vers Inédits ; Paolo, p. 278*).

Sunt câțiva ani d'atunci.

Era iarnă ; — o iarnă aspră, neimblânzită.

Trecuse me'ul nopții și eũ tot stam la gura sobei.

Priveam ultima hcarire a unui cărbune aproape d'a se stinge și cugetarea lă-
 ată 'n voia ei, se oprea 'n trecut și 'l mângâia cu drag ; analiza prezentul poso-
 morit ; se încerca să despice negura deasă a viitorului.

Afară era viscol

Zăpada isbea cu putere în geamuri și crivățul urla infuriat.

O suflare șuerătoare intră pe cos, stinse flacăra slăbită spulberând cenușa în toate părțile.

Obosit și de alte vegheri trecute, m'arunca în pat.

Nu puteam să dorm; — o tristețe mare m'încoprinsese sufletul, îmi învăluisese cugetarea. Vedeam totul în negru; presimțeam o nenorocire..

«Așteaptă», — părea că m'îșoptește o voce din mine însumi.

Lo ituri grabite, în ușa de la scară, mă facură să tresar din acea amorțeală bolnăvicioasă.

Doctorul B. m'îscria: «Vino îndată la spital; — un nenorocit vrea să îți vorbească.»

Într-o clipă mă mbrăca și în zece minute eram acolo.

Nimic nu poate da o idee adevărată de spaima ce mă coprinsese când văzui, năvălit pe un pat, cu pătul scădat în sânge, pe Ionel, — prietenul meu din copilărie.

Nu ne întelnisem de aproape oî ani. Eram în București numai de cîteva zile. Impedecat de afaceri cari nu puteau fi întarzate, nu mă dusesem încă să-l văd; — iată! însă că m'îese el înainte și în ce stare!

Bietul băiat, abia putu să m'întinză mîna și, cu vocea stinsă, cu un suris care n'îsfășia inima, m'îzise: «Ieri am aflat de sosirea ta... E o lașitate, o nebulie o crimă, dar am făcut-o; — nu mai puteam trăi fără ea. Intâmplarea sa nedibăci, m'a împedecat d'a muri îndată. M'am gândit la tine și te-am chemat.. Să mă îngrope lângă ea... Nu mă condamna. Adio.....»

Murise!

Murise cu surusul pe buze sărmanul Ionel

Abia împlinise 22 de ani.

Poet, visător, unul din acei tineri fără răutate, fără ambițiunii egoiste, fără spiră unii nebune.

Respectat de tot, — iubit de mulți

Dimineața se scula ca pasărea, — cîntînd.

Cîntă cîntă pe ramură sîrmă pasărică; cîntă și nu te gîndi la mîna, lasă această grijă furnicei care se țîra te la picioarele tale

Într-o zi începu a cînta amorul în tîlmele o femeie..

O iubi ca pe idealul lui.

Ea însă era cochetă, vană asă ușarnică.

Îl trădă și într-o bună dimineață îl părăsi

D'atunci pe duse credința în sinceritatea și n'întîlni ia iubirei femeiești, nu mai spera că s'ar putea găsi o ființă care să l'întelegă, să l'ridice de unde era afundat.

Pentru el toate erau ca aceia pe care, din nenorocire, o întîlni e: — schimbăcioase, cu inimile reci, de piatră.

Din cauza uneia, le disprețuia pe toate.

Și formase convicțiunea neștrămutată că femeia nu merită iubire, — o iubire nebună, cum o 'nțelegea el.

O rădicase prea sus în imaginațiunea lui.

O așezase pe un piedestal înalt ..

Și, în urmă, s'o vază căzând jos, jos de tot, — devenind cea din urmă dintre femei!

Era un timp când nu se mai gândea nici la ea, nici la vr'un alt amor; — se dăduse cu totul studiului, — alinătorul multor dureri.

Câtea neconținut.

Rar l vedeai la vr'o petrecere, la vr'o nebunie d'ale tinereții. Sta închis zi și noapte în casă si, fără preget, cu nesațiu, învăța, se perfecționa.

Ajunsesem toți prietnii lui, — și avea mulți prietnii Ionel, — ajunsesem a crede că prima încercare nenorocită, primul pahar care i amarise buzele, îi luase ori-ce iluziune, îi sdrobise inima pentru tot-d'auna.

Singur credea așa. Să simțea tare; spunea, cu tot dinadinsul, că pentru el s'a închis calea plăcerilor si bucuriilor acestei lumi!

Nu știa, bietul Ionel, că omul rămâne tot om, ori câte nenorociri ar trece peste dânsul, ori cât de mari dureri i-ar sfâșia inima, — ne cum o mică decepțiune a tinereții, un prim amor, răsplătit cu necredință și părăsire.

Inima omenească, adăpost tot-d'auna deschis fericirei ca și nenorocirei, durerii și plăcerii. — e tot-d'auna verde, tot-d'auna gata să simță și să grămădească pasiunii noi.

Sunt rari, foarte rari, acele cazuri — dese în imaginația bolnavă a unor scriitori, — în cari o pasiune nenorocită strivește inima pentru vecie; — sunt așa de rari, c'am putea zice că nu egzistă....

Ionel însă, era tînăr și credea că are convicțiunii rezultate din experiențe!

Să considera bătrân pentru această lume și tuturor acelor care i spunea, că într'o zi se va schimba, că va veni un timp când inima-i, acum rece și nepăsătoare în fața pasiunilor, va bate din nou și cu mai multă putere, — le surădea, le repeta neîncetat :

*Stejarul de pe munte ce trăsnetul lovește,
Stă încă în picioare, -- scameț și neclintit....
Dar inima i e arsă și ori cât mai trăește,
De nici o primă-vară nu poate fi 'nversat. (*)*

Incepusem a crede și noi în vorbele lui.

Era atât de bătrânicos în toate faptele sale, în cât eram aproape convinși cu toții, că nici o primă-vară, ori-cât de dătătoare de viață ar fi, nu eră cu putință să'l transforme, să'l îmbrace din nou în mantia iluziunilor!

(*) Gr. M. Alecsandrescu.

Inima lui bătea numai pentru două lucruri : — studiul și prietenia.

Da, Ionel era bun prieten ; bun pentru mulți, — neprețuit pentru mine!

Ne despărțisem la plecarea mea din București.

L'a început 'mă scria des ; — în urmă mai rar, — până ce încetă d'o-dată, fără să știu de ce.

I-am mai scris încă -- nici un răspuns !

Ca să mă fi uitat, să nu mă fi iubit Ionel, — era cu neputință, — o știam, eram sigur...

Ce era dar ?

Am auzit de la el puțin în acea noapte de neagră amintire, iar a doua zi am aflat tot.

Ionel fusese încercat pentru a doua oră și, din nefericire, fără mijloc de îndreptare.

D'astă dată, nu nestatornicia omenescă 'l lovise ci sôrta, ne'mpăcata și adesea sălbatica sôrta. Și cu toate acestea, puțin trebuia pentru a face fericirea lui Ionel : — ar fi fost ușor, cred, să trăiască, pe lângă atâtea milioane de ființe, și aceia care era consolațiunea și balsamul alinător al prietenului meu, — scândura de care se agățase cu energia celui care se înecă !

Dar nu .. Ar fi fost fericit ș'acest lucru nu e cu putință !

'L dusesem la ultima locuință.

Țărâna se grămădise peste dânsul.

Priveam mormântul și nu credeam că pe el l'am scoborât acolo.

— Ionel mort ! O ! nu ; nu e cu putință. Nu se poate să rămâiă singur, — fără prietenul meu, fără bunul meu Ionel...

Și era așa ; — plecase pentru tot-d'auna.

. . . . .

Intre hârțile lui am găsit un caet, un început de memoriu intim, unde Ione și vorbea une-oră lui singur.

L'am citit și l'am udat cu lacrimi.

Pentru mine, când citeam, părea că e vocea lui care'mă vorbește.

Pentru indiferență însă, ar fi obositor să l transcriu aci, în întregul lui.

Câte-va pagine, vor da pe față temperamentul poetic, și puțin cam romantic al prietenului meu :

5 Iuliu 187...

«De sigur, puținii sunt aceia cari n'au fost măcar odată la poștă, să ducă o scrisoare sau un pachet ; — dar mai puținii trebuie să fie, și poate rar s'ar mai găsi un om, care să fi stat ore întregi lângă o cutie de scrisori.

«Eü unul am făcut'o, nu de plăcere, bine înțeles, ci de nevoie. Eraü patru ore după amiezü. 'Mü dasem întâlnire în intrarea biuroiü poștal; — și, din fericirea saü nenorocirea mea, — viitorul 'mü-o va spune, — așteptatul meü întârziase mult peste timpul fixat. În acest interval de adăstare, am făcut niște observări curioșe.

Am vëzut pe un bëtân, încovoiat sub greutatea anilor, cu capul plin de nin sóre, — pășind rëzemat în toiagul bătrânețü, spre cutie ș aruncând o scrisore mototolitã : — era póte un tatã care scria fiului sëü, în țëri străine, arătându-ü dorul și iubirea lui, îmbãrbătându-l și îndemnându-l să se silëscã a se întorce mai iute, — cãci nu departe era ziua când va avea nevoie de el, când va trebui să fie lângã dënsul pentru cea din urmã órã!

«Am vëdüt apoi o tënërá, grãbitã, cu pasul nesigur, cu ochü în tóte părțile, depunënd un plic de care cu greü se despărțea : — era de sigur femeia mãritatã, cu inima inflãcãratã, cu buza arsã de setea iubiriü, care venea să depue în cutia indiferentã, taina inimii ei, — să trãmütã aceluü pentru care suspina, tot ce voia sëü zicã, tot ce nu'ü putea spune din gurã și între patru ochi!

«Am vëzut în urmã pe un altul, mergënd cu pași repezi, cu ochü scinteetori de mânie și asvãrlind cu dispreț scrisórea careü tremura 'n mână : — era póte neguțatorul înșelat de tovarășul lui; — era am'cul, trãdat de amicul lui, care venea să trimițã ființei nedemne de încredere saü de amicie, ultimul cuvënt ce avea să se mai zicã între ei!

«Priveam, de aprópe o órã, pe aceștia și pe mulți alțiü, cum veneau și să ducëau. Më uitam și'mü închipuiam, de o parte, tóte acele sentimente și cugetări osebite, opuse; — de alta, cutia care le primea pe tóte cu nepãsare. E a să plec, când auzü o exclamare. . .

— «Ce e de făcut, domnule, — 'mü zise, în limba francezã, o femeie tënërá și d'o frumusețe care më pironi în loc? Am aruncat o scrisóre în locul alteia. Spune-mü, te rog, e vr'un mijloc s'o iaü înapoi?

— «O veü avea îdatã, dómnä.

«O întreb de formã și adresã. . Ce dulce vorbea!.. Cunoșteam pe împiegatul de serviciü; 'lü rog, o cautã, o gãsím și më întorc s'o daü imprudentei sele stãpãne.

«Voi së'mü mulțumëscã..—Nimic, dómnä, nimic; am făcut tot ce-ar fi făcut oricine în locul meü; și m'am depãrtat în grabã. M'am depãrtat! Inima-mü însã i să dãduse róbã și amintirea ei 'mü turburã cugetarea. . O iubeam? Nu. Era absurd : — o vëzusem numai de cincü minute!

13 Iulü . . .

«Peste opt zile am revëzut-o.

«Mergeam în același vagon, fãrã să știü.

«Căldurile cele mari ale verei, aerul greu al Bucureștilor, care 'mă apăsa peptul și mă obosea, mă goneau din capitală și luasem drumul spre Sinaia.

«Priveam frumoșele și fermecătoarele panorame ale munților noștri. Respiram cu lăcomie aerul curat și răcoros, — și cu vederea rătăcită și încântată, cu inima plină de mulțumire, cu gândirea oprită în loc, liniștită de orî-ce cugetare, — stam la fereastra vagonului și admiram înălțimele de piatră ; mă uitam înainte și 'n napoi și vedeam trenul, asemenea un balaur din poveste, cu capul în strîmtorile munților, cu coda printre stînci, luptându-se cu pantele neînduplecate, strecurându se printre înălțimi, pătrunzându-le de la un capăt până la altul ; 'mă aruncam apoi ochii spre Prahova, limpede ca cristalul : o vedeam cum spumează, rostogolindu-se ca o panglică argintie, peste pietrele din vale

«Nu mai mă gândeam la nimic : eram singur în acei munți ! Un întunec, o noapte care mă învălui d'o-dată, mă smulse din visare și mă făcu să mă isbesc de realitate. Peste cate va secunde era lumină : — trecusem prin pantecele străpuns al muntelui.

«Mă uitai în juru-mi prin vagon și, la câți-va pași, la fereastră, dusă pe gânduri, cu privirea ațintită p'o înălțime acoperită cu brazi care dominau drumul în partea stîngă — sta o femeie ; la o mișcare ce făcu, se întorse, mă salută și'mi surăse. Era ea necunoscuta din intrarea biuroului postal . . . Peste o oră eram bun prieten ; nu știu cum, dar am început să vorbim ca cum ne-am fi cunoscut încă de mult !

«Să numea Olberta. Era spaniolă. Venise în București, de cât-va timp ; — era prima-dona trupei de la teatrul***. Era artistă, — *actriță* adică. Acest cuvânt, pe care l pronunță cu destulă modestie, mă făcu să perz orî-ce iluziune, o coborâ de unde o rădicasem cu încetul ; — 'mă părea rău că vorbisem așa de intim cu ea. . . P'atunci, nu mă pătrusesem încă de puțină temeinicie ce are credința, aprópe genera'ă la noi, care aruncă desconsiderare pe capul acestor femei. Lumea nu voiește să vadă că printre ele, sunt unele, tot așa de nobile ca și arta căreia s'aú devotat !. Cât eram de departe a ști cu cine aveam a face ! Cât de mult mă muștră conștiința peste puține zile, și cum roșesc chiar acum, când mărturisesc reaua idee ce'mă făcusem despre dînsa !

20 Iulie ..

«Timpul cât am stat la Sinaia preumblările prin munți alături cu ea, convorbirile ce am avut la tulpina brazilor, izolați de lume, — aú rămas neșterse din m moria mea.

«Eram nedesfărțat !.

«Ră ăritul sór lui ne găsea unul lângă altul ; — apusul ne lăsa tot așa. Luna, care în timpul acelor frumoșele seii de vară inunda délurile și râpele cu lumina

ei cea albă, se uita la noi îndelung, cum urcam și scoboram mână 'n mână, potecile printre brazi, — iar murmurul Prahovei, facea adesea să n'auzim ce ne spuneam unul altuia.

«Atunci, în puținele zile pe care le-am petrecut în fața Bucegilor, ascunși în nori, am înțeles pe cine aveam lângă mine, — am văzut că *artista* mea era demnă de acest nume; era artistă cu inima și cugetarea; simțea ca un poet, admira și se impresiona ca un copil!

«Acolo, în sînul Carpaților și sub umbra pădurilor ce 'i acoper, — 'mă descoperi fica Evei din amoroasa Spania, toate comorile spiritului și inimei ei! Acolo și prin ea, am învățat să admir mai bine frumusețea și măreția operilor naturii. I-a fost dat ei, locuitoarea unei țări depărtate, soră cu a noastră, să regenereze, să transforme cu totul pe îmbătrânitul înainte de timp, pe ateul nesocotit... — Nu, 'mă zicea ea, n'ai fost nicădată nefericit, nu știi ce e suferința; trebuie să suferi, trebuie să fii lovit cumplit de sortă, ca să vezi și să simți cât e de necesară și întăritoare credința și cum te face să sperî o sortă mai bună, un sfârșit al durerilor în care te afli... — Să fii lovit de nenorocire, s'atunci vei vedea cum credința 'ți rădică mânele către Cer să rogi pe Dumnezeu, — cum speranța 'ți alină durerile și te întărește în contra amarurilor vieții!...

Da, am auzit aceste vorbe de la ea, de la artista peregrină, de la *paria* societății noastre.

«Căci mă povățuia să mă feresc, în viitor, de asemenea ființe. — Sunt vădit 'mă zicea adesea, interesate, nestatornice. Să gândească numai la succesele getă numai cum se aibă mai mulți adoratori, cum să întorcă mințile la mai nerii. Fac parte din clasa lor, dar nu sunt ca ele...

ici nu era!

«Cine a văzut-o pe scenă, 'i-a putut admira frumusețea, și amintește simpatica și armonioasă ei voce, — dar nu știe ce simțiminte nobile 'i mișca inima, ce cugeări înalte 'i frământa mintea!

27 Iuliu..

Intr'o seră, Olberta era singură în odaia ei; sta dusă pe gânduri; — n'a simțind am intrat. Ședea la fereastră și privea sora cum se ascunde, — stăndu-se pe după culmile împădurite. Era o seră din cele frumoase, în care sătulă, obosită de profumuri, de căldură și de viață, pare că se odihnește voluptățile de peste zi!

«Apu un vânt răcoritor. Frunzele, mișcate de adierea lui, tremurau. Să n'a depărtare curgerea apei, lătratul câinilor și acele nenumărate și tălăntite care s'aud șoptind prin văile adormite...

«Așa și strângea peptul; vrea să oprească suspinele gata d'a isbucni

și se năbușească într'ânsul dorințe strigătore — apoi se aruncă pe pat și începu să plângă... Mă uitam cu mirare și nu'mi puteam explica motivul unei așa de mari întristări. Era puțin timp de când ne despărțisem; o lăsasem veselă; mă rugase să viă cât de iute...

«Cât am suferit în acel moment! Cine știe, 'mă ziceam, unde se gândește! La țara ei, pôte; — la familia ei, la iubitul ei!...

«M'apropiă repede, cu inima 'nghețată... Mă vede, plânge mai tare și 'mă spune tot, în grabă, înecată în lacrimi, întreruptă de suspine: *pe mine mă iubea, numai pe mine!*

«Și mie, nici nu'mă trecea prin minte, nici nu îndrăsneam a crede... O! am avut acel moment de fericire, care m'a răsplătit de tot ce suferisem până atunci, care a răscumpărat cu prisos toate lacrimile vărsate în ascuns pentru ea!

«Acea noapte fu ultima în care ne-am mai numit prieten!...»

Așa se termină notițele lui Ionel.

Incetase d'a măi incredința hârtiei cugetările seile intime, pentru că lipsea în-doiala; — era fericit, o fi și el; — satisfăcut, și eu.

Cercetând, am aflat că puțin după întorcerea de la Sinaia, Olberta căzu greu bolnavă de răceală.

Peste două săptămâni muri.

Ionel fu aproape nebun.

Fugea de toți.

Să ascundea și plângea zile întregi.

Noaptea, îngrijitorul cimitirului, 'l găsea adesea adormit pe mormântul ei

Neconținut trist, adâncit într'o melancolie profundă, ajunsese a nu mai vorbi cu nimeni, ocolea pe toți, nu primea în casă nici un prieten.

Intr'o noapte de iarnă, — iarna care urmă îndată fericirii lui — un sergent de stradă 'l găsi trântit în zăpadă, — plin de sânge.

Nenorocitul Ionel, într'un acces de disperare nesocotită, se împușcase în pept, pe când se 'ntorcea de la mormântul ei: — era noaptea în care fusese chemat la spital.

Sermanul, acum dărmă lângă aceia pe care a iubit-o și a cărei mărte i-a s tat zilele.

Ionel, care promitea atât de mult, în care se concentra atâtea speranțe, că rădicase, prin muncă și cugetare, mai pre sus de vârsta lui, — acum 'l acoș rana, dărmă în sânul pământului, uitat aproape de toți câl'i l'au cunoscut!

Intr'o séră, mai și zilele trecute, răscoleam niște hârtii; un pachet sigil să'mă sară inima: — erau scrisori d'ale lui.

Le-am citit din nou, acele rămășițe ale unui timp ce nu mai este mile 'mă-au lunecat pe față.

'Mi-a trecut pe d'inainte întrégă copilăria noastră; mî-am adus aminte de prietenia care credeam că ne va ține strâns legați totă viața.

Am cugetat apoi la planurile ce le formam împreună, la iluziunile care ne țegănau p'amândoi.

E un lucru trist, dar în același timp plăcut, amintirea unui prieten din copilărie; e ceva care te mai consolă de miseriile vieții, care îți mai întineresce și îți bucură inima, zdrobită de suferințe, împetrită de decepțiuni!

Mă duc une-orî pe la cimitir.

Intr'un colț, modeste, cu câte-o cruce de lemn, puțin rădicate din fața pămîntului, — sunt mormintele Lor.

Spre ele, spre acele eterne locuințe, 'mî îndreptez pașii, orî de câte orî mă duc în orașul celor care nu mai sunt!

D. D. Racoviță.

O T A I N A

«Ai șoptit încet cuvîntul
Te iubesc» și eată vîntul,
L'a luat și tot l'a dus,
Pîn'la stelele de sus.

Stelele rîzînd clipeau,
Șîntre dîensele șopteau,
Șîl spuneam la orî-ce nor
Ce trecea pe drumul lor.

Și cu roua dimineței.
La trezirea dulce-a vieței.
A venit iar pe pămînt,
Fermecatul de curent.
Dulce, taînic «Te iubesc»
Toate florile șoptesc
A aflat' o 'ntreaga fire,
Taina mea de fericire!

M. Poni

NOAPTEA DE IULIE

A 'nceput din nou s'îmi fie dor de dulce fericire...
 Vîd c'îmi trece tinerețea, vîd c'îmi perîi mi s'î duc
 Și mi-e sete de plăcere și mi-e sete de iubire...
 Êns' umbrele visate nu s'î poate s'î le-apuc!

Numai aurul e singur ce'îmi lipsește 'n ast'î lume,
 Numai el, — dar f'îr' d'însul s'înt un b'îet neputincios...
 Care suflet de-al me'î suflet, care nume de-al me'î nume
 S'îr lipi, s'î ia povara un'î trai'î s'îr'îc'îcios!

Pic'î lacrim'î-a juneț'îi pe un s'în ce nu palpit'î,
 A'î avut cu ce s'îl cumper'î... Este-al te'î p'în'î la zor'î..
 V'îstejește-te-a mea buz'î pe o buz'î vestej'ît'î
 Și tu suflete, viseaz'î c'î adun'î cereș'î comor'î!

Êns' tu, O! Poezie, cu mantaua'ț'î de regin'î
 Coperind a ta vedere, fug'î 'în colțu 'întunecos,
 E destul c'î m'î pr'îvește prin fereastr'î luna plin'î
 Ca un doctor 'în prezența un'î chip de ofticos!

A! de sigur alt'î-dat'î c'î avea alt'î privire
 C'înd pe ț'î rmurile t'îlnic'î ale lacului Lemn
 Suridea pri tre frunzișur'î la 'înt'îia mea iubire!
 Vis care-a ț'înut un secol ș'î a ț'înut un sigur an!

A! De sigur c'î 'în noaptea ce n'î dosarul vieț'îi mele,
 Este scris'î cu carminul simț'îmintelor d'înt'îei'î
 Dac'î ea privea prin geamu 'î dintre lumea ei de stele
 Nu venea c'î un zîmbet rece l'îng'î caldul'î c'îp'îta'î!

Poez'îe! Poezie A'î d'î p'î al 'în to d'îauna,
 Dar f'înd c'î al 'îreptate ș'î f'înd-ca s'înt al t'îeu

Dă te rog în jos perdeaua ca să nu mă vadă luna,
Roag'o să-și urmeze calea, scapă-mă de ochiul său!

Uite-se, dacă voește, prin mansarde sau palate...
Oare alții n'o așteaptă de lumina ei lipsiți?
Lase paturile mele între umbre cufundate...
Sunt atâtea mii de inimi și atâtea fericiți!

Lumineze de voește scările cele-agățate
De balcoanele de piatră de prin munții castilani...
Ele sprijinesc amorul unor suflete 'nfocate,
Necivilizate încă de atâtea mii de ani!

Lumineze căpătâiul din odaia nupțială,
Ce aude-atâtea șoapte și atâtea sărutări,
Martoră la atâtea valuri de uimiri și de sfială,
Ce se 'ncearcă să învingă neînvinsă cutezări!

Ducă-se peste tot locul unde este fericire
Și 'ncărcându-și a ei rază de al florilor arom,
Poleiasca voluptatea ce se naște din iubire
Ca să cante serafimii într'o inimă de om!

Al. A. Macedonski.

NU UITA!...

În zadar voești a rîde și te faci a nu nțelege
Amintirile ce astăzi mă încerc a-ți deștept!
Adevărul nu se schimbă,—pentru tot egzist -o lege,
Și de cauți vre o probă, este chiar inima ta!

Iar pe brațul teă, înșcri e patru deget , 'ți vor spune
Că te-ai strâns odinioară și că tu le-ai dezmițdat,
Nu uita că de pe frunte o roseață nu apune
Cand sigiliul jubirei chiar pe corp s'a imprimat.

Th M St ene cu

Q U A N D . . .

A M-r A. A. MACEDONSKI

Quand l'homme fatigué du présent se reporte
Par l'esprit, en arrière, aux jours de ses vingt ans,
Il arrive souvent que sa jeunesse morte
Dans un billet d'amour renait quelques instants.

Sur ce papier froissé que de larmes peut-être
A sa réception coulèrent! Aprésent
Que l'amour comme un rêve a fui sans reparaitre,
L'homme blasé d'hier pleure en le relisant.

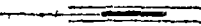
Car ce simple billet rappelle bien des choses :
Un moment de bonheur, de foi dans l'avenir,
Une femme, vingt ans, de fraîches lèvres roses,
Passion dont il n'a plus que le souvenir.

Et ce seul souvenir, si faible en apparence,
Quand il remontera dans le coeur du vieillard,
Le fera tressaillir de joie et d'espérance ;
Il oubliera son âge et son morne regard.

O demence! Voilà l'homme! Rien ne l'arrête,
Ni la paix, ni l'amour dans sa soif d'avenir ;
Quand las d'illusions il détourne la tête,
C'e t trop tard pour aimer, car ses jours vont finir.

Buca est le 23 juin 1880.

Louis Chardon.

CARTOFORUL

— NOVELĂ —

I

«Dacă vrei să sugrăviți societatea, observați-o : ea este o galerie în care veți găsi cu ce să umpleți albumul vostru».

Emile Souvestre.

Acum câțiva ani, într-o seară de iarnă, un om ieșea din cafeneaua numită *Moderna*, din orașul Brăila. Ieșind, el se opri pe trotuarul din fața aceluși stabiliment. În deșert am încerca să-l zărim trăsăturile obrazului, căci gulerul de samur al blanei sale i le ascunde în ciuda noastră, până din sus de urechi O căciulă țuguiață de astrahan negru, îi acopere capul, iar în picioare, poartă o perechie de cizme de lac, ai căror carâmbi trec dincolo de genuchi. Nimic nu putem vedea din persoana sa, afară numai de statura sa ; o statură naltă și bine legată.

Oricine ar fi văzut pe acest individ n'ar fi putut să-l ia de cât drept un om din lumea cea bogată; drept un membru aparținând acelei caste numită cu *dare de mână*; drept un *kiabur*, în fine. Din minutul ce se înfășură strâns în încăpătorul său vestment, și dupe ce 'și aruncă privirea spre bolta cerească și peste meidanzul Sfinților Archangeli, cletină din cap cu necaz, își îndesă bine căciula, și coti pe ulița Bucureștilor cu un pas repede și îndesat.

Era întunecoasă acea noapte. Vântul șueră pe la urechile trecătorilor ca și cum ar fi voit să prevestească o mare vijelie. Pe fie-ce minut, el își îndoia puterea, și spulbera val-vârtejii zăpada ce căzuse în acea zi. Stradele și coperișurile caselor, gemeau sub povara acestei mautale a iernei, iar locuitorii, ca și cum ar fi voit să înlătureze neplăcerea de a o întelni în calea lor, se zăvorău în casele lor, preferând mai bine să stea țintuiți în sinul familiei, în preajma căminului dogoritor, de cât de a hoînări pe ulițe sau la teatru, singurul loc de petrecere ouestă la care mai pot năzui *familiștii* pe un asemenea anotimp posomorât. Afară de șuerătura plângătoare a vântului, nici un zgomot de însuflețire nu venea să tulbure auzul aceluia ce s'ar fi găsit din întâmplare pe stradele orașului. Atât numai că, din când în când, fluierul paznicului de noapte, scotea câte un lung țipăt, dar care și dânsul se pierdea în depărtare, învăluit și purtat pe aripa suflărei furioase a vântului. Arare-orî se mai deosebia răngănitul clopoștelor vr'unei sănii ce trecea prin apropiere, sau se opră din naintea curții vre unui *kiabur* brăilean; încolo nimic care să învedereze că orașul era locuit. Ai fi crezut că acest oraș în care lumea mișuește ca furnicile în timpul zilei, era sau mort, sau cel puțin înțelenit în adormirea sa.

Necunoscutul nostru, dupe un umblet de câte-va minute pe ulița Bucureștilor, ajunsese în dreptul băcăniei lui Lambru Ștefănescu. Când voi să 'și îndrepteze pașii spre ulița Sfântului Nicolae, se găsi față 'n față cu un om ce purta pe cap și pe dupe umere, un mare șal. Acesta 'i împedica trecerea, de oare-ce, părția era pe acel loc atât de îngustă, în cât, pentru a putea trece doi inși pe alătura, ar fi trebuit ca unul din ei să cedeze, mulțămindu-se a se înțepeni până la genuchi. Amândoi se opriră pe loc nevrând să se supună împrejurărilor minutului. Ei păreau că cugetă a născoci mijlocul ce 'i-ar scoate din încurcătură. Omul cu șalul, dupe ce 'și aruncă o privire asupra încălțămintelor sale și dupe ce se plecă și 'și aținti ochii săi asupra picioarelor protivnicului său, se rădică, și se hotărâ să rupă o tăcere care 'l scotea diu pepni afară, și care era pe atât de neplăcută, ca cât vântul ce neconțenit sufla, aducea cu sine zăpada viforită de el, și 'i-o arunca tocmai în ochi.

— Dumneata, *kirie*, — zise el cu un accent în vârful limbii, ce miroșia oale d'o poștă că cel

care vorbă era grec — dumneata, mi se pare că ești cu cizme pe când eu, — cu ghieta; prin urmare . . .

— Cum? dumneata erai, kir Nicolake? O mie de ani nu te-ai fi recunoscut.

— Dar unde mergi așa înfășurat în mantaua asta, kir Dorneanu.

— Să cinez; dar dumneata?

— Și eu asemenea . . . Ei, știi un Inceru? se grăbi a întreba grecul.

— Știi . . . dacă 'mî-i spune.

— Avem un *agiamiu*, bun de jumulit.

— Ba zău! când a sosit, și de unde vine?

— E din Râmnicu-Sărat, și a sosit ieri seară, răspunse grecul. Am făcut cunoștință cu dănsul, și 'mî-a spus între altele, că are o moșie în acel județ, și că, fiindu-i urit iarna la țară, va petrece vr'o două luni aici. M'a întrebat de locurile de petrecere și 'i-am vorbit și de cazinul «*Coroana de aur*», recomandându-l la câștig va dintre prietenii noștri. *Agiamiul* nostru — căci nu pot să-l numesc alt-fel din minutul ce e de fel din Râmnicu-Sărat, — este neînsurat, are bune părăluțe, și cu toate că poartă pe umerii săi vr'o patru-zeci de anișori mi s'a părut că-i prost de dă 'n gropi.

— Minunat! Atunci, pe el! se grăbi a răspunde Dorneanu, în ochii căruia, dacă n'ar fi fost întuneric, s'ar fi putut zări o privire lacomă.

— Negreșit! Ei! Vii astă seară sus?

— Când aș și găsesc acolo pe Râmnicianul dumatăle, aș lăsa tot, și aș fi la postul meu; dar . . .

— Cât pentru asta fii bine încredințat; el m'a rugat să-l înfățișez întregii confrățiri, și 'i-am făgăduit că pentru hatirul său o voi face. Deci, îndată ce el va sosi la cazin te voi înștiința.

— Așa dar s'a hotărât: vii numai dacă *agiamiul* va veni de asemenea.

— De minune! . . .

Și amândoi prietenii își strinseră mâna cu căldură, și se depărtară în direcțiuni opuse.

* * *

Ajungând la capătul străzii St. Nicolae, prima noastră cunoștință se opri înaintea unei porți de lemn. În mijlocul unei curți foarte spațioasă, o vechiă clădire boerească se rădica cu mărețe, ca și cum ar fi voit să arate lumii că din potrivă, îi dădea o privesc și mai impunătoare, și mai semețată. Nimic nu dovedea ochilor că aceste case fuseseră martorul tăcut al prefacerilor ce aduce cu sine scurgerea a două sau trei zecimi de ani; și dacă un ochi puțin observator n'ar fi atras băgarea sa de seamă asupra planului vechiului dupe care erau ele zidite, ar fi crezut, fără îndoială, că are înaintea o clădire de cel puțin zece ani. Casele aveau două fețe: una în spre ulița St. Nicolae; cea-l-altă în spre grădina din dos.

Dorneanu bătu de trei ori cu pumnul în poartă, cu multă încredere, și cu acea lovitură ce dă cineva când știe de mai înainte că are să i se deschidă, sau cu aceia a unui proprietar ce vine la el a casă. Dupe câte-va minute se auzi scârțâitul unei uși, și în urmă niște pași ce se apropiau.

— S'a culcat cocoana, Neașule? întrebă Dorneanu pe servitorul ce-i deschisese.

— Nu, cocoane Mirena, răspunse acesta, scoțându-și căciula înaintea stăpânului său; vă așteaptă cu cina.

— M'a căutat cineva în lipsă-mi?

— Nimeni, cocoane . . . ba nu . . . v'a căutat arendașul moșiei și vr'o doi țărani care v'au adus niște plocoane . . . trei curcani și un purcel.

— Zici că arendașul a venit? . . . În sfârșit! . . .

Și rostind aceste din urmă cuvinte, o bucurie vădită se zugrăvi pe fața sa, pe care 'i-o puteai vedea la lumina unui felinar ce ardea lângă scările sălei de intrare.

Mirea Dorneanu era un om ca de 35 ani. Ceva poruncitor egzista în fizionomia sa. Ochiul îi era negru și de o vioiciune pătrunzătoare ce ar fi făcut pe orî și care s'ar fi uitat la el, a nu putea susține îndelung privirile sale. Niște sprîncene dese, bine arcuite și îmbinate, niște muștați negre și lungi puse pe o buză subțire și bine modelată, prindea de minune obrazul său oacheș și durduliu. Era un frumos băbat Mirea Dorneanu; dar căutătura sa tot-dea-una posomorită și cercetătoare, fruntea sa tot-dea-una încrețită, punea o cumpănire între iubire și ură, și cineva ar fi fost pus la o anevoioasă încercare dacă ar fi trebuit să se rostiască asupra simțimîntelor ce-l însufia acel om.

El intră într'un mic salon, unde o femeie ca de vro 28 ani ședea înaintea unei mese și lucra. Era nesasta lui. Cum îl văzu intrând, ea se sculă și 'l ieși întru întîmpinare, cu un suris amestecat cu un simțimînt de muștrare.

— Ce va să zică, dragă Mirea, de n'ai mai dat p'a casă de azi dimineață? Dacă ai fi fost aici te-ai fi întîlnit cu arendașul nostru care a venit să 'ți răspundă căștiul moșiei.

— Și pentru ce nu 'ți a lăsat ție paralele?

— Ba mi le-a lăsat, dar ar fi voit să te întîlnească : avea să 'ți vorbiască în privința unor piedici ce a întîmpinat la facerea unor învoielii câmpenești.

— Câți bani a adus?

— O mie de galbeni.

— Unde sunt?

— Colo! . .

Mirea Dorneanu se îndreptă spre un scrin așezat într'un unghi al salonașului, îl deschise cu repeziune, puse mîna pe un săcul ț, și 'l scoase afară; dupe aceea, ea și cum s'ar fi îndoit de egzactitatea sumei ce i se spusese că conține, începu a-l număra, și nimic nu p tu să-l distragă din socotirea ei, pînă ce nu pronunță finalul cuvent : *tocmai*.

Versă banii în pungoiu și 'l fuchise în același săltar, a cărui cheie o luă cu sine.

În acest timp un orologiu de părete bătu nouă lovituri.

Alături cu orologiul spănzură mai multe pistoale încărcate.

— Ecaterină, zise Mirea, cred că-i timpul să cinăm . . . Dar nu vîd pe Mircea. Unde-i el?

— Te a așteptat pîn' mai adineauri, întrebându-mă 'ntr'una : «Unde-o fi tata?» La urma urmei, vîzînd că în zadar aștepta, a cerut să mînînce, și s'a culcat colo pe canapca.

Tatăl depuse un sărutat pe fruntea candidă a unui drăgălaș copil de nouă ani; în urmă, soțul și soața, meraseră într'o cameră lăturalnică spre a-și lua cina

* * *

Să ni se ierte o mică abatere.

Cu 25 de ani înainte, casele în care am vîzut pe doamna Ecaterina erau locuite de un boer numit Clucerul Șotrea Dorneanu. El era bogat și nu-l rămînea ca moștenitor al bunurilor sale de cît un singur fiu : era Mirea, care pe atunci n'avea de cît zece ani. De o natură pornită spre infuriare, neascultător, lenș, copilul nu fîgăduia părintelui său multe nădejdi, că i era nedostoinic de a fi primitor de o educațiune vrednică de neamul său. Tatăl, prîcepînd că în casa pîrintească va fi aproape pe te puțină de a'l crește, se hotărî de a'l trimite într' un străin, cu gând că doar s'ar cuminți vîzîndu-se încunjurat de obrazele posomorite ale dascălilor și e regula sistematică ce prezidează în institutele de educație! Așa dar, fu depărtat de cămin, și internat într'un pensionat din capitala țerei. Dar și acolo, ca și la tată-său, el era o fiară, ce nu

voia cu nici un preț să se domesticească, așa că dascălii săi putură foarte puțin să-l dezberă de caracterul său. Cât despre carte, puțină cățășime putu să se prinză de creerul său, în intervalul de șase ani cât fu la școală. Și nu că doară inteligența îi era ingrată, din potrivă : când egoismul său era adânc rănit prin vr'o muștrare în vileag a profesorilor săi, cari îi arătau propășirile făcute de colegii săi și ignoranța în care se cufunda el prin îndărătnicia sa stăruitoare, atunci tânărlul se puneă pe carte, își învăța lecțiile, și dădea răspunsurile cele mai mulțumitoare. Dar aceasta se întâmplă cam rar din parte-î, și de aceea rămânea tot-de-auna în urmă colegilor săi.

Dar veni un timp, când tutulor li se urî cu purtarea sa.

Într'una din zile, în al șaselelea an al școlăritului său, unul din colegi îi adresă un cuvânt care i se păru cam insultător, și fără ca el, Mirea, să se jeluiască pedagogului lor, fără a-și liniști talazul mâniei luă pe protivnicul său de piept, îl zguduî puternic, îi făcu vânt și-l azvêrli într'un șanț ce se afla din întâmplare în curtea școlăii. Un strigăt ieși din gura căzutului, strigăt de durere, care puse în picioare pe director, pedagogi și elevi. Când alergară se vadă cele ce se întâmplase, cel care zăcea în șanț, leșinase. Sosi doctorul. Suferindul, de și fusese greți zdruncinat, nu avu a păși alt-ceva de cât sucirea unei vine a piciorului. Directorul însă, dădu afară din pensionat pe acest băiat care avea niște dispozițiuni atât de mult aplecate spre sălbătăcie.

Mirea veni la tată-său. Tată-său la început cărmî puțin din nas, dar fiind-că fiul său era resfătat de mic, îl ertă, și dupe trei ani îl înrolă într'un regiment spre a-și face rândul la oaste, nădăjduind că doar s'o îndrepta pe calea cea bună. Dar zadarnică-î fuse așteptarea, căci în purtarea sa nici o schimbare nu se sôvêrșise : Mirea soldatul, era acelaș ca și Mirea școlarul.

În acel timp tatăl său moare, și el rămâne moștenitor. N'avea de cât 22 de ani când se liberase din oștire. Stăpân pe o casă mare în Brăila și pe o moșie ce-î aducea un venit de peste două mii de galbeni anual adăugați la banii lăsați de betrenul Clucer Șotrea la moarte-î, Mi ea Dorneanu revedea înaintea sa deschizându-se drumul cel larg al plăcerilor, nefiind nimeni care să-l împedice d'a și le îndestula. Când cheltui în desfrânări trate paralele și când nu-î mai rămase de cât casele și moșia, se hotărî să pună o stavilă risipelor sale, însurându-se. Hotărîrea era înțeleptă, dar stavila, din nenorocire nu era de cât vremeluică.

A fost de ajuns să-și propună candidatura, pentru ca să l'îndesiască pețitorii de prin toate părțile, cu fel-de-fel e propunerii, unele mai avantajioase de cât altele.

În sfârșit se văzu și însurat.

Norocul, întâmplarea sau Providența, voi ca soția sa, nu numai să nu se asemuiască cu mare parte din acelea de secul ei, da să și facă, prin caracterul ei un contrast izbitor cu natura lui Mirea. Frumoasă, inocentă și cu o inimă plină de simțimente virtuozose, Ecaterina, iubia pe bărbatul ei mai mult de cât ar fi meritat el. Cu toate acestea, el, al cărui caracter îl cunoaștem deja, pricinuisă tine ei sale neveste multe neajunsuri, care sfârșî prin a-î amări sufletul, risipindu-î ori-ce illuziuni de ferici e cazaică, iluz unî d spre care adesea-orî îi vorbise mură sa, și la care, Eca erina, visase atât de mult în cei d'întâi ani ai tinereței sale.

Ceia ce intris'a și mai adânc pe d-na Dorneanu era patima nebuneasă a jocului de cărți de care era î lănuit soțul ei. Adesea-orî, serile, el se lipsea de desme dările ce putea să-î procuree o soție tânără ; de iubirea unei odrasle a lor și de atâtea alte ferici, ce numai din căminul căzniceii sînt în star să izvorască. El se lipsea de toate, p ntru a se infunda într'una din camerele c zinel î, old, încungiurat de o mulțime de ge i, de ovrei și de călători streini, cu ochii pier iș e a l cășu cu agitațiunca în suflet, pierd a nopți într gî încrezându se nestatorni ei nor cul î Și că e mus iări nu î făcea ș Ńa sa ! Dar Mirea nu voia s'o asculte, și urma pe vâ n Ńu' ingr zitor către care îl mâna urî a sa deprindere.

LITERATORUL

REVISTA LITERARĂ DIN BUCUREȘTI.

„CONTROL DE ȘTIIL“

„LIBERTATE DE IDEI“

ANUL III. — No. 5.

Semestrul întâiu

SUMARIUL:

1. Alina-Lind , poezie	de D-I Dunii Zornfirescu.
2. Ionel nuvelă	» » D. D. Racov ită.
3. O taină, poezie	» D-22 Matilda P n.
4. Nap ea-ile lule p ezie	» D-I Al. A. Macedonschi.
5. Nou uita, poezie	» » Th. M. Stoenscu
6. Quand, poezie	» » Louis Chardon.
7. Carto orul, n ivelă	» » Mihail Demetrescu.
8. Curs de li eratură dramatică. (<i>Dupe S-nt Marc Girardin</i>).	» » Th. M. Stoenscu.
9. Doamnei, poezie	» » Carol Scrob
10. 1 Maid, poezie	» D-22 Matil a Poni.
1. Surorile de caritate, poezie	» D-I Ioan N. Iancovescu.
2. De ce taceți? poezie	» » N. Nicoleanu.
3. Moștenitorul crunei, dramă (urm re)	» » George Buzoianu.
4. In albumul, poezie	» » Al. A. Macedonschi
5. El și Ea, poezie	» » Th. M. Stoenscu.
6. Ar fi fost poezie	» » Petre Mihădescu.
7. De ziua ta poezie	» » H. St. Davidescu.
8. Ionaș și Sasul, poezie	» » S. Fl. Marian.
9. Mincinosul, Comedie	» » St. Ve escu.
10. Castele In Spania, poezie	» » Al. A. Macedonschi.
1. Am cântat, poezie	» » Stel an Grozea
2. Esamenul clasei de declamațiune, critică	» » Grim.
3. Un regret, poezie	» » Th. C. Penciuiescu.
4. Notiță Literară	» » Redacțiunea.
5. La ochelarii poetului meu Al. A. Macedonski	» » Ion N. Iancovescu
6. Poetului meu Al. A. Macedonski, poezie	» » » »
7. Cantec despre o hătrână, poezie	» » Petre Dulfu.
8. Clavirul teu, poezie	» » M. Toncescu.
9. Poetului Carol Scrob, poezie	» » C. N. Vasiles u.
10. La Bucaresto se	» » Louis Chardon.
1. Bibliografie.	» » Redacțiunea.

BUCUREȘCI

TIPOGRAFIA ACADEMIEI ROMÂNE, (LABORATORII ROMÂN I),

26, — Strada Academiei — 26.

1882

PREȚUL 2 LEI.

* * *

Cinară. Se găsiu în salonaș, unde 'și sorbiau obicinuita cafea. Un servitor aduse lui Dorneanu n răvaș : era de la Nicolache. Iată ce coprindea :

«Prietene, Râmniceanul a venit ; are cu sine peste două mii de galbeni. Ia bani cât de mulți, și vin , căci lupta va fi aprigă.»

Nicolaki Mistikis.

E ațerina nu știa coprinșul răvașului, dar fiind-că bărbatul ei, dupe ce'l citise îl lăsase, din lipsă de prevedere, deschis pe colțul mesei, densa putu să-și arunce o căntătură furigată pe rândurile sale. Citind, o negură îi coprinsese fruntea ; ochii i se întunecară ; trăsurile feței i se paliră : totalitatea ființei sale nu eșprima, în acele minute, de cât indignațiunea, sfâșierea inimii disperarea. Ca și cum ar fi prevăzut cu ochii minții,—ochi nevăzuți dar care arare-orî se înșeală,—o mare catastrofă ce era în minutul de a izbucni, Ecaterina se hotări să opriască prin ferbinte rugăciunii dușerea soțului ei la obicinuitul seu loc de întâlnire.

O tăcere de câte-va minute urmă, tăcere în timpul căreia atât Mirea cât și Ecaterina păreau că sunt în prada unor gânduri opuse în tinta lor.

— Draga mea, zise soțul cu cel mai dulce glas de care ar fi putut fi capabil organul său vocal ; niște afaceri... de moșie, mă silesc să te las pentru câte-va ore....

— Destul, domnule, destul ! întâmpină ea ; știu de mai înainte aceia ce ai să-mi spui. Nu este așa că vrei să te duci la Cazin ? Răspunde, pentru ce tăgăduiești mărturisirea unui adevăr, ce stă scris pe acel răvaș, și oare te-ar desminți dacă ai avea curajul să l arăți ?

— Dar te înșeli, femeie !... Cine ți-a spus că....

— Scrisoarea ne-despărțitului tovarăș al nopților pierdute de tine la cărți ; scrisoarea lui Mistikis, pe a cărei cuprindere am surprins'o.

— A !... tu ai citit'o ? zise el făcând o mișcare de ciudă ; ei bine ! așa e ; mă duc la cazin ; mă duc să joc cărți ; mă duc să fac ce vreau ; și,—vai aceluia care s ar încumeți să mă împiedice în drumul meu !... Mi se pare că eu sunt stăpenul aci ; mă-nțelegi tu, femeie ?... strigă el pornind asupra-î niște ochi din care țșneau scintei de mâcie.

— Mirea ! adăugă Ecaterina împreunădu-și albele salle mâni în atitudinea unui om care se roagă și începând a plânge ; Mirea ! în numele iubirei ce am pentru tine te rog nu te duce la joc în această seară ; nu te duce, căci o presimțire tainică îmi șoptește că nu-ți va merge bine ; în numele cerului, nu te duce !... Gândește-te că mergi spre ruina ta spre a mea, spre a lui Mircea fiul nostru și spre a noastră a tuturilor ! Gândește-te că s'ar putea întâmpla să pierzi tot și atunci... o ! atunci un viitor nehotărît și plin de restriți ne va fi deschis, și cu deosebire fiului tău pentru a cărei creștere ar trebui să ungeți mai matur. Sânt șase ani de când această patimă te-a copleșit, și..

— Dar sfârșește o dată cu lecțiile tale de morală, căci simț sângele urcându-mi-se 'n cap !..

Și pumnii lui Mirea se plimbu ameniațator pe de-asupra capului sormanii femeii.

— Sfârșește o dată, urmă el, căci ar putea să se întâmple vre-o nenorocire, mai știu și eu ? dacă ași da liberă pornire mâniei mele ! Ți-am spus că sunt stăpên pe faptele mele, or-care ar fi ele, mă 'nțelegi tu ? prin urmare, voi face aceia ce 'mi va plăcea.... vorbă scurtă !

Și zicând aceste cuvinte, trase saltarul scriului, puse punga cu mia de galbeni în buzunar și ieși trântind dupe sine ușa casei.

Iar sormanii Ecaterina, văzând că rugăciunile și lacrimile sale nu putură să înfrureze întru

n mic asupra inimii impietrite a bărbatului seu, ingenuchiă înaintea unei icoaște ce era atârnată d'asupra unei firide, și acoperindu-și cu batista ochii, din care curgăeau pâraie de lacrimi se rugă în taină...

(V urma)

Mihail Demetrescu.

CURS DE LITERATURĂ DRAMATICĂ

(DUPE SAINT MARC GIRARDIN).

În ce mod teatrul antic exprima emoțiunile care aparțin durerii fizice și temerii de moarte. — Cum se exprimă teatrul modern — Iphigenia de Euripide și de Racine. — Angelo, Tiranul Padovei, de Victor Hugo.

Fie-care simțiment își are istoria sa; și această istorie e destul de curioasă, pentru că ea es prescurtarea istoriei umanității. De și simțimentele inimii omenești nu se schimbă, cu toate acestea, ele resimt asemenea efectul revoluțiunilor religioase și politice, care se petrec în lume. Ele 'și păstrează natura dar își schimbă expresiunea, critica literară face istoria lumii.

Amorul vieții este simțimentul cel mai statornic și cel mai universal al inimii omenești,

Maî bine un bădăran în viață, de cât un împărat în mormânt.

zice fabulistul La Fontaine; și vorbind ast-fel el interpretează convorbirea lui Achile și a lui Ulyse în infern.

— «Achile, zice Ulyse, altă dată tu erai onorat printre cei vii, ca și un Zeu; dar acum ved că poruncești și celor morți: așa dar ție nu îți pare rău de viață.

— Ulyse, ăspunde Achile nu căuta să-mi mângâl moartea: 'm'ar fi plăcut maî bine să fiu un lucrător și să-mi câștig hrana lângă un stăpân sărac, care n'ar fi avut să-mi dea în toate zilele de mâncare, de cât să poruncesc acestor umbre fără viață».

Viața es e un lucru așa de dulce, și cel vechi o regretău ca și cel de astă-zil. Această părere de rău pentru viață, pe care poeții o puneau în gura eroilor lor murinzi, nu producea un ce fricos și slab; era atingător și plin de emoțiune

Două feluri de oameni criticaseră la greci slăbiciunea eroilor murinzi, și acestia nu sînt în tot d'auna cei mai fideli interpreți ai naturii umane, și anume: Poeții satirici și filosofi; unii pentru că vedeau lumea numai în uritul ei, și alții pentru că voiau să facă din simțimentele omenești un sistem metodic și regulat. Platon îi acuza că ar micșora sufletele prin plângerile lor, și Cicerone, discipol și traducător al filosofilor greci, lăuda pe bătrânul Pacuvius, că ar fi imitat pe Sophocle în piesa sa *Ulyse rănit*, și că ar fi dat eroilor săi murinzi o putere și o statornicie demnă de Roma și de stoicism. Vechiul teatru frances pare a fi fost maî mult de partea lui Cicerone de cât de acela lui Sophocle: eroii și eroinele sale mor cu o mărire admirabilă; și în același timp spectatorul își află și el mulțumirea sa. Înălțimea simțimentelor lor împiedică pietatea; și, vîzându-i că renunță așa de ușor la viață, în contra noastră, căpătăm o parte din puternica lor nesimțire. Maî multe lucruri au contribuit la statornicirea eroilor noștri de tragedii: influența observațiunilor pe care filosofi anticii le făceau poeților dramatici, exemplul rău înțeles de martirii creștinismului. Ideea de onoare, născută din obișnuința vieții militare și din întreprinderea espusă pericolului, care caracteriză națiunile germane, a ajutat foarte mult la statornicie eroilor teatrului

modern. Fie-care secol, dă personajelor dramatice genul de curagiu ce-î convine mai mult. Când genul de curagiu cel mai bine privit, este curagiul care bravează moartea, când numai din acest punct de vedere se măsoară tăria oamenilor. Achile și Ajax, dacă ar apare pe un teatru, nu ar fi mai puțin curagioși și mai puțin ecspuși de cât un muschetar sau un grenadir; afară de acestea titlul de eroi trebuie să însușească mai multă tărie de cât simplul său nume. De aci nesocotința morții, împinsă până la ecsagerațiune, de aci cutezarea și resemnațiunea.

Teatrul modern a voit să corigă eroii tragici ai acestei mărinimii filosofice și creștine cari obosea pe spectatorii fără folos. Să studiem dar espresiunea diferită a simțimentului zis amor de viață, de la greci până în zilele noastre, prin toate influențele succesive ale filosofiei, din punctul de vedere al onoarei și al creștinismului; și, spre mai multă înțelegere, să luăm ca egzemplu câte-va personaje ale teatrului antic și modern.

În teatrul grec, găsim trei fiice sacrificate în cea mai fragedă virstă, *Antigona* a lui *Sophocle*, *Iphigenia* și *Polixena* ale lui *Euripide*. Nicl una din ele, murind, nu afectă curagiul și statornicia; nicl una din ele nu uzează de tinerețea și de esperienta sa; câte treele plâng fără a roși, câte treele ănsă, se pocăesc. Tocmai aci este triumful artei grece: ea e scită pietatea, dar nu obosește; amestecă, în vorbirea victimelor sale, plânsul și pocuința, ca se inspire în același moment frăgez mea și respectul, și ca aceste două simțimente să se ușureze unul prin altul în sufletul spectatorilor. Arta greacă caută în tot-d'a-una a păstra un just echilibru între aceste două emoțiuni. Așa, *Antigona* nevoind a se supune legii lui *Creon*, care opea de a se îngropa corpul lui *Polynice*, voind s'arate că nu aparține unei tinere fete, *Sophocle*, temându-se că nu o vom plânge, vënd o așa de curagioasă, a dat regretelor ei pentru viața un ce viț și sfășietor. *Antigona*, este aproape o martiră, fiind-că ū-a plăcut mai mult să se supuie legii divine de cât legii umane; dar ea nu are tăria unui martir: ea plânge, pentru că nu va avea nicl căntece nuptiale, nicl cununie, nicl copii pe care să ū iubească; ea acuză lașitatea *Thebaienilor* și indiferența zeilor. — Asemenea, inima care în tragedia antică, ecsprimă simțimentele pe care poetul vrea să le împărtășească spectatorilor, arată cu spaimă grozavă tempesta care ū tulbură sufletul *Sophocle* a prelungit așa de mult agonia *Antigonei*, numai pentru a tempera, prin pietate, admirațiunea ce inspirase curagiul său.

Polixena este mai pedepsită ca *Antigona*, de oare-ce a perdut patria ca și pe tatăl său, și că de ar trăi, ar trebui se fie o sclavă; ea va putea se aibă drept soț numai un sclav ca dânsa. Așa dar ea nu mai are teamă de moarte, ea suferă, dar fără paradă, fără îndrăzneală, fără stocism; ea regretă viața numai pentru că n'a putut se dea îngrijirile trebuincioase lui *Hecub*; virgină sfioasă și pură, care moare fără a plânge și fără a cugeta de cât a'și așeza vestmintele, ultimă remășiță de pudoare ale ultimelor sale momente.

În *Seneca*, din contra, *Polixena* devine cutezătoare și furioasă, ea aleargă înaintea morții; mândria sa ajunge până la furie, și ea înspăimântă pe *Pyrhus* care trebuie s'o sacrifice.

Iphigenia de *Euripide*, mai puțin tare și mai puțin cutezătoare de cât *Antigona*, mai puțin resemnată ca *Polyxena*, are nevoe de mai puțin eforturi pentru a ne indiuoșa. Asemenea în plângerile ei, nu găsim nicl o violență, nicl o agitațiune: ea regretă viața, nu se ferește a'și esprima temerea de moarte, își plânge de asemenea tinerețea, care nutrea alte speranțe. Cuvintele ce spune tatălui său sunt pline de naivitate și de grații, și de acea naivitate, care, întovărășită de idea morții, caută a răpune pe această copilă, mșcă inimile până în adâncul lor:

— «Tată, zice ea (1) dacă aş avea cuvîntarea lui Orfeu, dacă aş avea puterea care sdrobeşte stîncile, dacă aş putea, prin vorbele mele, să înduplec pe cine voesc, aş scăpa în acest moment; dar am în ajutor numai lacrimile mele, pe care le vărs înaintea ta. Numai printr'ênsele aş putea reuşi. Lasă-mé să arunc la picioarele tale acest corp, destinat unei asemenea nenorociri, şi pe care muma mea l'a creat cu atâtea dureri. Nu mă lăsa să mor fără de vreme : lumina este aşa de dulce privirilor!.. Nu voiŭ să mă cobor în întunecimile pămîntului. Eă sînt cea din tîiŭ, care 'ŭi-am dat numele de tată; eŭ sînt cel din tîiŭ copil, pe care l-aŭ mîngăiat şi care te a iubit. Pe-atunci imi ziceai: — Când te voiŭ vedea, copila, mea la braŭele unui demn soŭ? — Şi eŭ iŭ ziceam, mîngăindu-ŭi bîrbia, ca şi acum.

«Tată, cînd vei fi bîtrîn, vei locui cu mine, şi-ŭi voiŭ da îngrijirile ce tu m'i-aŭ dat în copilărie. — M'i amintesc destul de bine acele cuvinte, dar tu, tu le-aŭ uitat, de oare ce voeŭti ca să mor. Nu, tată, în numele lui Pelope şi al Atreei!. În numele maicei mele, care a suferit şi suferă atît de mult, nu!.. Ce amestec am eŭ cu greşalele lui Par's şi ale Elenei?.. Pentru ce Elena să-mi fie fatală?... Priveşte-mé, tată, dă'mi o singură sărutare, înainte de-a muri, această dulce amintire, o!.. cred că lacrimile mele te-aŭ atins indestul!. — Fratele meŭ, tu eŭti prea slab pentru a mă ajuta; dar plîngi dimpreună cu mine, roagă pe acest tată, ca sora ta să nu moară! — Vezi, tată, copil suferă şi eŭi cumplita mea durere; vezi, ş' eŭ te roagă!.. Fiŭ bun, aŭ milă de viaŭa mea. — Amîndoi copil tîi unul prea slab încă, şi celă-l-alt,!. . . care a crescut pentru ca să moară, te mîngăe şi te roaga!.. Tată, voesc să te hotărîesc printr'un ultim cuvînt : tot ce este mai dulce pentru un muritor este de a vedea ziua; nimeni nu doreşte noaptea infernului; a voi să mor ar fi o nebunie. Mai bine o viaŭă nenorocită de cît o moarte frumoasă!..»

(Va urma).

Th. M. Stoenescu.

DOAMNEI...

Ai spus că'ŭi plac a mele versuri triste.
Că vorbele din ceruri le-am furat,
Că ŭtiu să scriŭ cum n'a scris încă nimeni,
Dar că'ŭ păcat, păcat că's insurat!

Ai spus că dulce trebuie să'mi pară
Amorul, plin de farmec răpitor,
De oare ce il cînt atît de bine;
Şi mi-aŭ cerut o lecŭie de-amor

Ai spus că oastea foarte mult iŭ place,
Că nu's bîtrîn şi sînt Locotenent;

(1) *Euri, uŭo Inhiocia în Aul* ve s. 1211—1252.

Am auzit de-aceste foarte multe,
Că remăseiū si-acum indiferent.

Dar te 'ntālניiū odată la grădină,
Și-atunci mi-ai spus ă sūnt nesimțitor,
Că am făcut o crimă foarte mare,
Că sunt ingrat, ca oī ce muritor,

De-atunci imī spuī necontenit de-aceste
Și eū iți jur că nu sūnt vinovat,
Că numai pot iubi pe alta, Doamnă,
Că am iubit și că m'am însurat!

Carol Scrob.

---

1 MAIŪ

Dup'atātea zile grele soarele ear s'a ivit,
Și pădurea sbuciumată de furtunī, s a liniștit,
Printre erēngī mai trece āncē, un suspin de ușurare,
Apoi pace obosită, ca dupe o luptă mare!

Toporașul, ce stātuse plin de spaimă tupilat,
Dintre umedele frunze, capul iar la ridicat,
Mii și mii de pāsērele, prevestesc cu veselie
Că vin iarășī zile bune, dupe zile de urgie,

Și din relele trecute nicī o urmă n'oi afla,
Dacă icī colea o frunză, încet nu ar tremura,
Dacă icī colea prin iarbă n'oi zări strălucitor
Ca o lacrimă uitat, câte-un strop căzut din norī.

Soarele mai sus se'nalță și c'un dulce sērutat,
De pe florile duioase, picurile le-a uscat,
Și pe razele lui dalbe, ca un vis t imes din raiū,
Sē coboară zimbitoare cea d'intăī zioă de Maiū.

Matilda Poni.

SURORILE DE CARITATE

Tunul încă bubuește; țara 'ntregă e 'ngrijată
Iar acolo 'n depărtare peste Dunărea cea lată,
Mulți vornici in floarea vieții varsă sânge prețios;
Să câștige libertate, și renume glorios.

Însă mulți in loc de moarte, primesc răni primejdioase;
Viața lor ar fi amară,— dar sunt inimi generoase,
Sunt femeile române, Doamne mândre și bogate
Ce se mbracă 'n modestie, sunt surori de caritate.

Mâna lor gingașă, albă, lângă rănila cumplite
Și la friguri călduroase aduc vise fericite;
Căci o rană cât de aspră, este numai o idee,
Când rân'tul se 'ngrijește de o mână de femeie!

Dar prin toate-acele zîne, cine e mai grațioasă?
Cine poate să mângăie cu-o zimbire mai duioasă?
Este Doamna țerei noastre, e soție de viteaaz,
Care știe să aline: ori ce chin, ori-ce necaz!

Sînt virtuți cu mult mai scumpe de cât petre nestimate
Dar virtutea cea mai sfîntă: se numește *caritate*;
Ea e floare prețioasă, care prinde rădăcină:
Și 'ntr'o inimă de țară și ntr'un suflet de Regină:

Ioan N. Iancovescu.

Poezia inedită a iubitului poet Nicoleanu, anunțată în numărul trecut o publicăm în numărul acesta

DE CE TĂCEȚI?

Inimă duioasă ce suspinați
 După dreptate, după amor,
 Speranțe pure ce vă 'nălțați
 Pe-un vis de aur spre viitor,
 Guri însetate de frumuseți
 De ce tăceți?...

Selbe profunde misterioase,
 Pline de umbră și de flori,
 Rîuri cu șoapte armonioase,
 Vânturi ușoare, câmpuri cu flori,
 Și voi stânci negre, arbori măreți,
 De ce tăceți?...

Frunți inspirate, priviri aprinse
 Și oboseite de privegheri,
 Gânduri piercute, speranțe stinse
 Prin mîi de chinuri și de dureri,
 Sudori... și sânge... plug.. și poezi,
 De ce tăceți?...

Lacrîmi scerete, necunoscute,
 Suspin de lume nepriceput,
 Fapte subline, timpuri trecute,
 Și tu în pulbere prefăcut
 Vechi, bătrîn geniu, umbie măreți,
 De ce tăceți?...

Înel de pace și de frăție,
 De libertate și de amor,
 Înmuri de fală, de bucurie,
 Speranțe 'nalte de viitor,
 Martiri și preoți... Eroii măreți,
 De ce tăceți?...

Oh! Rupeți, rupeți lunga tăcere,
Din letargie vă deșteptați,
Și cu străbuna veche putere,
Ridicând glasul, vorbiți, strigați,
Unire, forță, pace 'ntre frați!

N. Nicoleanu

MOȘTENITORUL CRIMEI

Dramă în 5 acte cu 7 tablouri.

de

GEORGE BUZOIANU

DEDICAȚIUNE

D-LUI V. A. URECHIE

(urmare).

SCENA V.

VASILE, ELEONORA (intrând repede).

ELEONORA

Domnule . . . Domnu Rojan . . . caut pe Domnu Rojan . . .

VASILE (Incurcat)

Domnu Rojan? (a parte) . . . iaca treabă . . . (tare) apoi . . . și eu 'l caut, Doamnă . . .

ELEONORA

De mult a eșit? . . . Ai vorbit cu el? Unde este acum? . . . Nu știți unde este acum?

VASILE (a parte)

Se 'ncercă lucrurile, să-i spun o minciună (tare) mi-s'a spus Doamnă că este la tribunalul de Ilfov . . . Dacă sunteți cu trăsura duceți-vă că-l întâlniți acolo . . .

ELEONORA (căzând pe un scaun)

O! . . . Nenorocitul . . . la tribunal . . .

VASILE (a parte)

Ce fel frate . . . adică are de gând să-l aștepte aci? . . . (tare) mi se pare Doamnă că n'ar fi bine să-l așteptați aci . . .

ELEONORA

Dar trebuie să-i vorbesc Domnule . . . nu înțelegi că trebuie să-i vorbesc numai de cât

V A S I L E

Se poate dar așteptându-l aci veți perde timpul. Dumnealui 'mi-a spus că eșind de la tribunal se va duce pe la D-voastră.

E L E O N O R A

La mine . . . . A zis că va veni la mine?! . . . (ese repede și dupe câte-va momente se aude uruitul unei trăsură).

SCENA VI.

V A S I L E (singur)

Se 'ncurcă lucrurile . . . Ce e de făcut? . . Să vedem . . . Dacă Nedeleanu 'l va aresta chiar astăzi, apoi de sigur că va veni aci.

Dar ce dracu, e cu Rojan de nu mai vine . . . Trebuie să-î vorbesc înaintea tuturilor . . . Voiți să-î anunț eu această plăcută noutate . . . (se așază pe un scaun). În orî-ce caz să-î așteptăm (se aude vocea lui Rojan în culise) M'a căutat cineva? (vocea servitorului care-î răspunde)

V O C E A S E R V I T O R U L U I

Da Domnule, un domn de la țară vă așteaptă în salon.

V A S I L E

A! e dumnealui . . . Să vorbim puținel. (Se așază pe o canapea cu spatele la ușă).

SCENA VII.

V A S I L E, R O J A N.

V A S I L E

Bună ziua Domnuule Rojan.

R O J A N (tresare)

Iară-și acest om.

V A S I L E

Nu prea vă așteptați la vizita mea, dupe cum ved.

R O J A N

Ce cauți aici?

V A S I L E

Ha! Ce caut! . . . Auzi vorbă, auzi întrebare! Dar te caut pe Dumneata, Domnule Rojan.

R O J A N

Ai să-mi spui ceva? Spune de grabă că n'am timp de pierdut.

V A S I L E

Dacă am să-ți spui ceva,?!.. Dar fără 'ndoială, scumpul meu domnule Rojan.

R O J A N

Ia-ți o poză mai respectuoasă lacheule, sau chem slugile să te dea afară.

V A S I L E (grav, sardonice).

Ai uitat, mi-se pare, că am încetat de a fi lacheu, grație Dumitale.

R O J A N

Asta nu te oprește de a fi mai puțin obraznic, când știi că orbăznicia nu-ți folosește la nimic.

V A S I L E

Și ca răspuns 'ți voiți spune Domnule Rojan că ești puțin politicoș cu aceia care nu vor să-și aducă aminte de serviciile ce v'au adus.

R O J A N (a parte)

Ce vrea să 'nțeleagă. De câte ori voește a scoate ceva de la mine 'mă pune 'nainte serviciile ce 'mă-a adus. Sunt sigur că nu va ridica vocea în contra mea; în tot cazul să-l luăm cu binișorul. (tare) Să vedem, ce ai să-mă spui? Pentru ce ai plecat din Râmnic? Acolo erai destul de bine dupe cât știu.

V A S I L E (a parte).

Vezi așa mai merge (tare) și eu credeam tot ca și dumneata, dar ce vrei, nu e de ajuns a putea fi sub prefect, pe lângă asta mă trebuia ca, trăsura., mai știu și eu, lucruri la care dumneata nu te gândiseși cătuși de puțin

R O J A N.

Dar toate astea puteai să ți le procuri mai curând sau mai târziu.

V A S I L E.

Printr'un mijloc sau printr'altul... nu este așa? da, negreșit, ast-fel am făcut și eu... dar...

R O J A N.

Dar?

V A S I L E.

Ei ce vrei, așa e omul făcut, mă vedeam mare și tare, toată lumea îmi zicea cuconu Zapciu, și eu văzându-l pe toți niște nătarăi, am crezut că puteam tăia și spânzura, cum fac toți, cum făceau chiar și D-ta, ce mai încoa și încolo.

R O J A N.

Ai făcut vre-o neghiobie, de sigur . . . . .

V A S I L E.

Da, o neghiobie . . . mult mai mică ca a D-tale. Fie care cum poate, adică după rangul ce ocupă în societate, după cum ziceți Dumneavoastră.

R O J A N.

Să lăsăm gluma la o parte, spune curat ce vrei? ...

V A S I L E.

Mai stai puțin . . . . Știi istoria cu pomojnicu meu?

R O J A N.

Ce istorie? Ce pomojnic?

V A S I L E.

Istoria cu caii puși la loterie, ce, ai uitat?

R O J A N.

Ei bine, ce are a face?

V A S I L E.

Ce fel ce are a face? Da tare ești de fire domnule, dar a început să curgă demnitarî din toate părțile, jurnalele băteau toba prin București; a' înțelegi bine singurul lucru ce aveam de făcut era de a lua la sănătoasa.

R O J A N.

Și ai fugit fără cea mai mică rușine?

V A S I L E.

Ha! Ha! Ha! rușine, ai? Dumneata 'mi vorbești de rușine. — Zău, că-mi-este mie mai rușine de dumneata acum.

R O J A N (a parte, scrâșnind din dinți).

Mizerabilul (tare) Așa dar ai venit să te scap iar de pușcărie.

V A S I L E.

N'avea grijă, mă scap eu singur, și pentru asta n'am de cât să spuî lucrul cum este.

R O J A N.

Ești nebun?

V A S I L E.

Nici nebun nici nimic, voi spune că înainte de a fi sub-prefect, am fost servitorul D-tale și că pe când eram servitorul D-tale . . . . .

R O J A N.

Nu vei spune nimic din toate astea . . . . .

V A S I L E.

Nu? și pentru ce oare?

R O J A N.

Pentru că nu o voesc eu . . . . .

V A S I L E.

Ei așa? . . . . și ce-mi pasă mie dacă vrei D-ta saă nu? . . . . .

R O J A N.

Asta nu o vei face, 'ți zic.

V A S I L E.

Ăncă o dată, mă rog, pentru ce? Numaî pentru că-mi ordoni D-ta?

R O J A N (a parte).

Trebue să mă scap de el cu orî-ce chip (tare) să sfârșim o dată cu comedia asta, în douë cuvinte, câți bani 'ți trebue?

V A S I L E.

Apoi . . . . cred că . . . . vre-o 10,000 de franci . . . .

R O J A N (o săritură înapoi)

10,000 de franci?

V A S I L E.

Binișor . . . . , binișor . . . . .

R O J A N.

Dar ai fnebunit ?

V A S I L E.

Ei . . . fii mai politicoș ce dracu! . . . .

R O J A N (voește să se repeadă la Vasile).

Mizerabile . . . . .

V A S I L E (punând revolverul în pieptul lui Rojan)

Fii de treab

R O J A N (trăgându-se înapoi)

Armat! . . . . .

V A S I L E

Acum la rândul meu! Așa e că nu te așteptai? . . . Asta însemnează că eu știam cu cine aveam a face. Dar nu te teme, eu nu voi să te omor, asta nu e datoria mea . . . dar toate lucrurile au un sfârșit . . . . De atâta timp mă ții înlănțuit sub ghiara D-tale . . . . Acum. . .

R O J A N

Ce ai făcut ?

SCENA VIII.

ACEIAȘI ELEONORA (pierdută, intră cu furie)

ELEONORA (către Rojan)

Fugi, fugi, pentru Dumnezeu, el poate să sossască . . . . George știe tot . . . numai sta un moment . . . dar fugi . . . .

R O J A N

Dar pentru ce să fug? . . . Explică-te.

E L E O N O R A

Un om te-a tradat, George știe tot, . . . Alecsandre, fie-ți milă de mine, fie-ți milă de copilul meu, căci el e nebun de durere.

R O J A N

Mizerabile . . . . . trebuie să te ecstermin (se repede la Vasile, acesta nu are timp să și scoată revolverul, Eleonora rămâne mută).

SCENA IX.

ACEIAȘI GEORGE (un procuror jandarm)

GEORGE (întinde mâna spre procuror, dar în acest moment vede pe Eleonora, ambi rămân unul în fața celuilui-alt până la fine. Vasile se strecoară pe o ușă opusă).

PROCURORUL (către Rojan)

În numele legii, ești arestat ?

R O J A N

Arestat ? Și pentru ce ?

P R O C U R O R U L

O vei afla înaintea justiției! (către jandarm) Luați-l — (jandarmii îl pun între dâșii și ea cu procurorul, rămâne în scenă George în fața Eleonorei . . . După ce liniștea s'a restabilit. George dă un strigăt su prem «mamă» și cade).

(Va urma)

Cortina se lasă.

IN ALBUMUL

D-ȘOAREI N. A.

De n'ar fi fost femeia, Frumosu-ar fi lipsit,
 De n'ar fi fost Frumosul, lipseaI nemijlocit,
 Și dacă tu din lume lipseaI, lipsea din mine
 Odată cu credința în el, — credința 'n bine!

Al. A. Macedonski.

EL ȘI EA

Inima 'i era căminul unde flacărea iubirei
 Se aprinsese de o dată și ardea neconținut.
 Dezgustat de lumea 'ntreagă toate orele gândirei
 Le 'ndreptase spre-o ființă, corp cu suflet împietrit.
 Zile 'ntregi treceau 'nainte-i și el fără să le simță
 Era mort pentru-omenire, pentru dânsa el trăea.
 Dar femea când nu are nici iluzii, nici credință,
 Nu se teme nici o dată de furtună, de vreme rea.
 Rece și nesimțitoare, ea 'l privise multă vreme
 Ca pe statua, pe care o admiră fără-a simți ;
 Ênsă el găsea într'ensa patima ce'n suflet geme
 Și rețese-apoi pe față fiăgezimea a 'ncreți.
 Ea știuse-a lui simțire, ar fi vrut ca să'l iubească,
 Dar un altul mai 'nainte, pentru dânsa a zîmbit.
 El simțea o mulțumire când putea să o privească,
 Ea ridea și 'n tot d'auna îl găsea ne suferit.

Și acum când știm refrenul ăstuI cântec de durere,
 Când cunoaștem hotărârea unui suflet amorțit,
 S'o lăsăm pe ea departe, într'a vîetei mîngâiere,
 Și să plîngem pentru dînsul, căci el singur a iubit!..

Th. M. Stoeneacu.

AR FI FOST..

Ar fi fost cu mult mai bine
 Ca să nu mă fi născut,

Să trăiesc de-afel de viață
Și să cresc cum am crescut!

Dacă traiul este-o școală
De mizerie și chin,
Moartea poate să'mi dea premiū,
C'am trecut'o pe deplin!

Petre Mihăiescu

București 1882

DE ZIUA TA.

Am cătat pe ceru-albăstru stele mai scînteitoare
Ca să fac dintr'a lor raze un buchet, de ziua ta;
Însă tu de mai 'nainte, cu privire fulgerătoare
Ai făcut, pe-acele stele norii negri-a să-arăta.

Cu ce pot de astă dată să ncunun un dulce nume,
Când în cuget am durere și în suflet un mormânt?
Ție 'ți trebuie viață veselie, jocuri, glume,
Și eu nu mai am nimica vesel pe acest pământ.

Tot ce pot să'ți dau Eleno, este inima-mi zdrobită,
Este glasul care geme 'năbușit în pieptul meu.
Ți le dau, să faci din ele o coroană'mpodobită
Cu suspine și cu lacrimi, care-aū curs și curg mereū.

'Nalță fruntea cu mandrie! Rîzi, fii veselă, petrece,
Viitorul îți surîde; fericirea este-a ta;
Ea e stînsă pentru mine și 'n curînd pe pîatra rece
Veți citi cu întristare : «L'ai ucis, dar nu'l uita!»

21 Aprilie 1882

H. St. Davidescu.

Publicând aci această poezie populară, înscrinem cu o deosebită mulțumire și numele d-lui S. Fl. Marian, noul membru al Academiei Române, printre colaboratorii noștri și facem apel la d-sa să ne trimeată cât de des, dintre pre ioasele mărgăritare, ale fraților noștri Bucovineni !

I O N A Ș Ș I S A S U L

SATIRĂ POPULARĂ DIN BUCOVINA

Când e ceață prin Bârgău
Atuncea caii se ieș ,
Când e ceață și cu bură
Atuncea caii se fură.
Când e soare și cu vent
Atuncea ca'i se vëndu ,
Mă pare c căraușii
Că eu le-am furat caii ;
Dar eu zău nu i-am furat,
Ci cu totul i-am luat.
Le-am lăsat o iapă chioară
Să ducă grăul la moară,
Le-am lăsat o iapă ș hioapă
Să tragă mortul la groapă.
Frunzulța mărului,
Fură caii sasului
Din funduțul grajdului.
Sasul mă cată pe vale
Eu mă duc pe deal călare,
Sasul mă cată pe luncă
Eu mă duc pe deal la fugă .
Sasul mă caută zău
Eu cu mândra'n făgădău.
Eu beaș, mânc, mă veselesc
Și de sas n'ci nu gandes .
Și eu beaș și joc și cant
Și de sas nu-mi vine'n gand.
Am o măță și-un cotofă
Și-un gălătușel de telu,
Dur în colo, dur n coace
Mă treziți la iarmaroace
Țiind murgii de dirloage

Mă trezii la iarmaroc
 Țiind murgii de dirlog
 Când a fost la aldamaș
 Iată sasul păgubaș:
 Când a fost la târguit
 Ia cel ce l-a prăpădit,
 Ia ferele zurăeală,
 Pântecele durăeală,
 Spatele hurducătură
 Și capul scărmanătură,
 Eă, vèzènd că t'rgu-l rêu
 Imi căta! de drumul meă,
 Și la drum cum mă porni
 C'un bun pre in m'ntalmi
 Prețenul, cum mă vèzu,
 Bună calea, că-mi dădu:
 — Bună calea Ionaș!
 Cum e rându! la oraș?
 — Nu prea bine Grigoraș,
 Că e plin de păgubaș!
 Mă dusei să cumpër grâu
 Ei mi-aă prins murgii de frăă,
 M'ntreba de unde viă;
 Mă dusei să cu nper sare
 Ei m'aă prins de cheutoare
 Legea lor și-asul îi are!...

S. Fl. Marian.

MINCINOSUL

SAŪ

O CĂSĂTORIE LA GRAND HOTEL

COMEDIE LOCALĂ

DE

STEFAN VELESCU

ACTUL I.

(Un salon bine mobilat, uşe în fund, uşi în părţile laterale.—O masă, tot ce trebuie pentru scris, canapea, etc.)

SCENA I.

ZOE, COMICESCU

ZOE. Intr'adevăr, mi-aţi făcut o plăcere nespusă.

COMICESCU. Am aflat chiar erî că aţi sosit de la Craiova şi că aţi tras la grand hotel, (surîdînd) lucş ce m'a surprins din partea unchiului D-tale, d-nu Orzeanu, de şi foarte avut, ênsă avariţia sa este cam proverbială.

ZOE. Dar credeţi că ar fi tras la grand-hotel, dacă nu era vorba de o căsătorie?

COMICESCU. Ce fel! Iar vë mărtaşa?

ZOE. De loc; aî vëzut D-ta, vre o dată măritându-se o vëduvă ce a moştenit o pensie de 1500 lei? (surîdînd) Aceasta e singura calitate a reposatului, şi nu vreaş să mă despart de ea!

COMICESCU. Atunci poate că d-nu Orzeanu vrea să învârtească hora lui Isaia . . .

ZOE. Aşa; ênsă o va privi ca socru, că mărită pe Marioara!

COMICESCU. A! aşia mai înţeleg! . . . şi pe cine ia?

ZOE. Nu ş iu dacă 'l cunoaşteţi, — d-nu Verdescu! —

COMICESCU. Nu; nu 'l cunosc,

ZOE. Cum să poate? E procuror! . . .

COMICESCU. Aceasta n'ar fi un cuvënt; mă tem de parchet căci am mania de a nu egzersa drepturile politice; şi apoi afară de aceasta, mobilitatea funcţionarilor şi a procurorilor mai ales, este atât de mare în Bucureşti, în cât abia faci cunoştinţa unui procuror, şi pênă să clipeşti din ochi, — dupe uzul constituţional, — te trezeşti cu el din Bucureşti la Brăila sau la Drobeta-rohoiu!

ZOE. Nu tot d'a-una, mi se pare.

COMICESCU. Nu; în timpul alegerilor! Dar cum s'a combinat această căsătorie?

ZOE. Unchiul meu este amic din copilărie cu ta al d-lui Verdescu şi observând inclinaţiunea Marioarei către junele procuror, a hotărit încă de mult să 'l însoţească. — Nu e de cât un obstacol.

COMICESCU. Care?

ZOE. D-nu Verdescu e un băeat cu viitor, nu am nimic a zice. . . Intr'o zi va m şteni o avere destul de însemnată, dar are un defect de care unchiul meu este înspăimîntat!

COMICESCU. A! D-nă! . . . va fi jucând cărți! . . .

ZOE. Ferească Dumnezeu!

COMICESCU. Atunci ce dar?

ZOE. E mincinos! . . .

COMICESCU. Ha! ha! ha! . . . numai atât! . . .

ZOE. Unchiul meu ar fi dorit această căsătorie ce l'ar rudi cu fiul amicului său, mai cu seamă că această căsătorie e de mult proiectată între bătrâni. Dar închipește-ți că bietu unchiu disperă, când, la fie-care vorbă, ginerele său îi spune câte o minciună din ce în ce mai umflată. Biata verișoara tremură la fie-care cuvânt al fidațatului ei, și pe drum am observat o mare neînțelegere între unchiul și Marioara, ea, biata fată, e tristă, neliniștită și mă tem de vre-o împedcare.

COMICESCU. O! poate ca aceste temeri foarte naturale într'o copilă tânăra ca d-șoara Orzeanu, să nu aibă nici un efect. — Nu presupuneți alte cauze?

ZOE. Marioara s'a coborât jos la D-na Paul pentru niște pălării, trebuie să se 'ntoarcă 'ndată, V'ași ruga, de ați fi atât de amabil și de nu vă grăbiți, să-'mi dați voe a vă face cunoștința sa, și apoi să ne dați un consiliu.

COMICESCU. Bucuros doamnă! Cu mare plăcere! Așiu fi fericit să vă fiu util Dv. care m'ați primit la Craiova, cu atâta amabilitate. Numai mă mir, ce nevoie aveți de consiliul meu, căci secul frumos e cu mult mai abil în asemenea circumstanțe.

SCENA II.

ZOE, COMICESCU, MARIA.

(Intră u mată de un cheIner, care aduce mai multe cartoane și le pune pe canapea.)

MARIA. A! iubită verișoară, bine că n'ai eșit! (Vedând pe Comicescu) Domnule . . .

ZOE. Permite-mi verișoară să-'ți prezint pe d-nu Comicescu!

COMICESCU. (Inclinându-se) Domnișoară. . . .

MARIA. A! dar cunosc foarte bine pe domnul, însă vă gădesc schimbat!

COMICESCU. A, da! pentru mustăți! Dar spuneți-'mi domnișoară ce impresiune vă face capitala noastră?

MARIA. Abia am sosit și n'am ce spune, căci încă n'am văzut nimic. — A, ba da! am văzut pe Salvini și muzeul!

COMICESCU. (rîzând) Ei, ce vă spuneam eu?

ZOE. Sunt sigură că biata fată cu supărările ieși n ar putea să vă spună nici ce i-a plăcut ni i ce nu i-a plăcut! . . .

COMICESCU. Supărări! . . . A, domnișoară, la etatea Dv. . . .

ZOE. Ei, ce vreți! . . . Când o fetișoară își vede visele slărămate.

MARIA. (repede) A! dar tac!

ZOE. Pentru ce? D-nu Comicescu știe că ești fidațata lui Costică. — E disperată, biată copilă!

COMICESCU. Și de ce? . . .

MARIA (îi gânde) Pentru că. . .

ZOE. Poți rbi, ste amicul nostru și ar putea să ne dea un bun consiliu.

MARIA. Nu știu de ce. . . dar tata ar vrea să strice și să nu mai iaă pe Costică. . . .

COMICESCU. Dar era o căsătorie foarte potrivită; aceeași avere de familie! . . .

MARIA. Se poate . . . dar tătița a venit la București numai ca să caute un pretext d'ași re-trage parola! . . .

ZOE. Nu știți cum va face, Costică e un băiat prea cum să cade, alt-feliu . . .

MARIA. Dar numai . . . are un mic defect, pe care tata nu 'l iartă; ca neguțator înainte de toate iubește adevărul. D-nu Verdescu e un tînăr foarte cum să cade. Dar . . . saū din distracțiune, saū nu știu din ce cauză în fine, a luat obiceiul d'a nu spune adevărul!

COMICESCU. Știți eū de ce! A călătorit mult! . . .

ZOE. (rîzînd) Și ce raport poate să aibă călătoriile cu neadevărurile?

COMICESCU. Nu știți, în călătorie, omul învață a minți? Apoi afară de acestea Bucureștii perfecționează ori-ce imperfecțiunii.

ZOE. Ori-cum, în 6 luni de cînd s'a întors din străinătate, n'a putut să . . .

COMICESCU. Bucureștii transformă caracterile cele mai decise în 3 luni numai!

MARIA. Sunt foarte tristă! Astă-zî tătița mi-a declarat că la cea d'ântăiu minciună bine dovedită, își retrace cuvîntul.

ZOE. Și unchiu se cam ține de vorbă! . . . Era bine, dacă puteam preveni pe Costică; astă-zî trebue să se întorcă de la Ploești unde este trimis într'o anchetă!

MARIA. Dar cum? . . . Cuî ne putem confia?

COMICESCU. De și nu 'l cunosc personalmente, dacă i-ași fi știut locuința 'l preveneam chiar eū.

ZOE. O! ce bine ai face!

MARIA (cu sîmă) O, da . . . domnule! . . .

ZOE. Imi pare că șade la Hugues!

COMICESCU. Atunci e foarte lesne. Hugues e la doui pași; fiți sigure că 'l voiū ruga din partea Dv. ca cel puțin astă-zî, vorbind cu d-nu Orzeanu să nu spună de cît nunaî neadevăruri oficiale dacă se poate . . . d acelea, știți, nu se scandalizează cine-va

MARIA. A, Dumnezeule! aud pe tătița vorbind cu cine-va! Recunosc vocea lui... d lui Costică.

ZOE. Am pățit'o!

MARIA. De va fi vorbit cu tata, până acum îi va fi spus o mulțime de neadevăruri!

COMICESCU. În tot cazul, nu poate cine-va minți la cele d'anteiū cuvinte!

ZOE. Vezi cînd e cine-va deprins, inventă neadevăruri fără a se gândi.

COMICESCU. De oare-ce m'ai pus în confidență, eū cred că nu e alt mijloc de scăpare de cît să facem pe d-nu Orzeanu a nu înțelege și a crede tot ce va inventa imaginațiunea lui Costică! Iacă credeți c'acest mijloc e bun!...

MARIA. (plecînd ochii) O, da! nu ved ce rău facem?.. Eū spun, că cu timpul d-lu Verdescu se va îndrepta

COMICESCU. Nicî vorbă!... Și apoi ce ne pasă, și ce rău mare face, dacă spune niște mittele minciunii .. destul numai să nu'l observe d-nu Orzeanu.

ZOE. Să trec minciunii mari la oamenii mari, și pentru niște bagatele...

MARIA. Dar prin ce mijloc vom reuși?...

COMICESCU. Vom găsi unul, puțin cam teatral, dar foarte inocent, numai pentru aceasta trebue să mă autorizați.

ZOE. O! din parte'mi...

MARIA. Și din partea mea asemenea; dacă veți face această minune, domnule, dacă veți reuși că tătița să nu mai observe acest mic defect al lui Costică... recunoștința mea va fi eternă! (vîzînd pe Comicescu că ide cu foc) O știu eū prea bine că dupe ce mă voiū mărita 'l voiū corige, căci alt-fel nicî nu l'ași lua!

COMICESCU. Nicî vorbă, se înțelege (zgomot)

MARIA. Dumnezeuule, îi aud !...

COMICESCU. Nu vă înspăimântați, v'am promis să vă scap din încurcătură și 'mi voi ține cuvântul; dar pentru aceasta ar trebui să văd pe bolnav, să-l zăresc un moment ca să am o idee despre caracterul seii.

ZOE (arătându-i camera din dreapta) Lăsați ușa camerei mele între-deschisă, și'l puteți vedea !

COMICESCU (se duce către ușe) Bine... A !... spuneți'mi, această cameră dă în galerie ?

ZOE. Da.

COMICESCU. Întâmplarea ne servă de minune, eu șed alături cu scara cea mică !

MARIA. Iată'i (se apropie de Zoe)

ZOE. Intră curând. (Comicescu intră în camera din dreapta, lăsând-o între-deschisă).

SCENA III

ZOE, MARIA, ORZEANU, COSTICĂ

(prin fund)

ORZEANU. Da vorbă e !... Auzi 100,000 de galbeni venit ! Ei, să'i spuți drep Costică... prea... prea... le tai !... 100,000 de galbeni venit !...

COSTICĂ. Parola de onoare... să'i arăt și fotografia !... Aceasta s'a întâmplat acum un an când mă întorceam de la Paris, i-am făcut cunoștința la Viena, și pe va r, căci se ducea la Odesa, mi-a propus ea singură, — prin cine-va, — ca s'o iați d soție o principesă poloneză, căci trebuie să știți că în Polonia ca și la noi, sunt mi de principese fără principat ! (Mariei)

Bună ziua domnișoară ! (Zoei) sărut mâna doamnă !... Vedeți... abia am sosit de la Ploești am venit îndată să vă văd. — Dacă mi ați fi depeșat despre sosirea d-v. așiu fi făcut totul și scăpam de ancheta în care am fost trimis, uf !... înspăimântător lucru !... oribil... oribil... ..

MARIA. Voiajful ?...

ZOE. N'ai fost cu drumul de fer ?

COSTICĂ. Ce drum de fer ! nu mai e vorbă de el !... Mai zice cine-va ce-va ? S'a făcut toate bune, națiunea s'a pronunțat și patria a scăpat de pericol !

ZOE. Atunci ce era oribil ?

ORZEANU. Ce era înspăimântător ?

COSTICĂ. (misterios) Revoluțiunea.. În fine nu vă pot încă spune nimic... știți, e un secret de stat...

ORZEANU (neîncredător). Auzi, frate !..

COSTICĂ. Dar alta, închipueșteți că pe drumul de fer... acum când mă întorceam ! o aventură frumoasă... e *nostimă* de tot. O damă tânăra pe care o furase un ofițer de geniu saii de vânători nu știu bine, mi e pare că era de cavalerie dacă n'a fost de artilerie !... ei bine știți.. dacă nu mă amestecam eu.. între egeți... autoritatea mea de procuror... să vă spun istoria aceasta pentru că...

MARIA (u ton ruător). Terog domnule !.. te rog n'o mai spune !..

COSTICĂ. O ! nu vă temeți domnișoară; se poate spune, și apoi îi dau parola mea de onoare că es e o 'sorie adevărată !

ORZEANU. Va să zică cele l'alte nu erau adevărate ?

COSTICĂ. Ba da... toate sunt adevărate, dar aceasta și mai mult de cât cele l'alte !
— Inchipuiți-vă... domnișoară Marie...

Dar ce aveți? pare că ați fi tristă!... Oh! n'ar trebui, căci părintele d-tale se învoiește a ne uni chiar de astă-zî!...

MARIA. Adevărat?...

COSTICĂ. Da și mi-a promis că în astă seară facem hârtiile și mâne intrăm în forme!... cu condițiune... o condițiune pe care n'a voit să 'mî-o spună, dar pe care presupun că d-ta trebuie să o știi

MARIA. Da, și mă tem că de acum chiar ai început a călca acea condiție.

ORZEANU (șeade). Eă sunt om drept, și nu vreau să osândesc și să pedepsesc fără dovezi!.. Dar sînt bine încredințat, domnule Costică, că ne vei da destule dovezi chiar de astă-zî!..

COSTICĂ. Ha! ha! ha! 'Mî se pare că pe la Craiova vorbiți prin enigme, că nu vă înțeleg de loc. — Dar ce mi pasă?... Iubesc, sînt iubit, și inima îmi saltă de fericire văzându-vă, mai cu seamă că sunt așașe luni de când am fost la Craiova! (damele șed)

ORZEANU. Sper că ai pr fitat de acest timp spre a îți face în București amici și protectori dupe cum ne spuneai?...

COSTICĂ (conf ziat) Cum adică?...

ORZEANU. Nu ne scriai tot d'auna că d-nu Rozescu senator și membru la ca ație, amicul tatălui d-tale te pri tege și te iubește ca pe un frate?..

COSTICĂ. Cine?

ORZEANU D-nu Rozescu; poate că nici nu'l cunoști, ai?

COSTICĂ. Cum nu, cum nu; auzi să nu'l cunosc!.. Dar mă duc în toate zilele la dînsul, în fin mă duc în vine, ne *tuturim*. Are o casă... un lucș... și apoi o femeie... *șarmantă*; zilele trecute chiar am dedicat d-nei Rozescu niște poezii, era încântată. Am rugat pe Flechtenmacher de le-a făcut muzica, astă-zî trebuie să'i o duc!...

ZOE. Mult mă tem că minte!... (incet Mariei)

COSTICĂ. Oh! d-nu Rozescu mă susține cu multă căldură ca pe un frate.. a vorbit zilele trecute,—la balul curții,—chiar ministrului justiției despre mine!.. Oh! am la dispoziția mea trei, patru posturi.. n'am de cât să aleg! — Era să mă trimită la Galați, la ași dar eu preferam să mă numească la Craiova, ênsă nu s'a putut diu o cauză poară, dar dupe alegeri, sînt sigur!...

ORZEANU (cam rizînd) Ce e drept și eă aș fi preferat să vii la Craiova. Știi ce? ar fi e să mergem chiar astă zî la d nu Rozescu, vreau să mă în ațizezi cu toate că am și scrisoare de la tatăl tîu — Ei mergem?...

COSTICĂ. Cum nu.. cum nu.. dar nu prea e potrivită să începi vizitele așa... cum ai sosit.. Să ne gîndim puțin și la plăcerile capitalei, să ducem pe cucoane la teatru!..

MARIA. Am fost aseară!

COSTICĂ. Ori-cum, astă-seară e alt-ce-va, în astă-seară sê joacă o piesă nouă, compusă de mine: nu'mi am pus numele — modestie de autor, — dar dupe ce s'o juca o să mă anunțe publicului și ași ț'ne foarte mult ca fidanțata mea să asiste la triumful meu... sînt sigur de el.. eu, care am compus pînă acuma 14 piese, și toate de mine, avînd un succes nebun...

MARIA. Îmi pare foarte bine, dar ori cum... mă tem.. să poate întîmpla ca aceasta să nu aibă..

ZOE. Publicul e cam caprițios!

ORZEANU Nu, eă ași fi dorit să mergem la d-nu Rozescu!..

COSTICĂ. Ar fi lucrul cel mai ușor... dar să vezi... am luat o loje la balul operei și ași voi să conducem pe cucoane!...

ZOE. Am merge cu plăcere, dar n'avem toalete, domine; nu știam că îndată ce vom ajunge în București, o să alergăm la balurile mascate!

COSTICĂ. Ei! și ce face asta!... Mă duc eu îndată la M-me Patru, și dacă vă încredeți gustului meu, am să vă aleg niște toalete. atlas, catifea și brucsele... Să poate să fie cineva jenat în București... În centrul civilizației și al luminei, în podul mogoșoare? apropo... cum vi se pare Grand hotel, așa e că e lăptos?

ORZEANU (se scoală). Da, însă prea mult zgomot, așiu fi preferat mai bine la Concordia, la hotel Simion, acolo e mai liniște!...

COSTICĂ. Bah! Ce se potrivește!. dar dacă știam, dacă 'mi scriați mai deslușit ziua în care o să veniți, v'așiu fi pregătut un apartament în casele mele, strada Modei!

MARIA (cu groază). Casele d-tale?

ZOE. Strada modei?

ORZEANU. Ai casă 'n București, d-ta? Nu știam aceasta!

COSTICĂ. Ha! ha! ha! Și nu m'a costat mult; 18 franci!.

Toți (candalizați) A!... a!...

COSTICĂ. Ad că în realitate mă costa 80,000 de franci, dar eu am numărat numai 18 franci. Înțelegeți... 18 franci, pe etul unei obligațiuni la împrumutul municipal. — O! ce înțelegere ingenioasă!.. Ce idee sublimă o. voi! mari bărbați, părinți ai comunei vouă toată admirațiunea și stuma mea!... Inchipuiți-vă bucuria mea!... Eu, care nu am nici o încredere în ast-fel de fleacuri, să mă pomenesesc că'mi numără: tranc, tranc, tranc, 100,000 de franci — Da, da, 100,000 de franci prin bancherul... Piuré.

ORZEANU. Bancherul d-tale îți dă poftă de mâncare, ar semăna un nume tras dupe o listă de bucate; ce-va de mâncare în fine...

COSTICĂ. Cât despre mâncare... nu cred că e de mâncat.. dar mănincă!...

ORZEANU. Ia aiba! Dar mare noroc ai avut!

COSTICĂ. O casă admirabilă... palat, nu alt ce-va; nouă, de tot nouă. curte 'n față grădină în dos... numai florăria mă costă 10 000 de franci! Oglinzi... sală de biliard bae. cu dușe... era făcut pentru.. (vorbește încet la urechea lui Orzeanu). Parol..

ORZEANU. Cum se poate!... unui om de stat!..

COSTICĂ. Pre legea mea! Dar i s'a cam părut prea mică prima-donei!..

ORZEANU. Știi ce? N'ar fi atâta greutate!... Fîind că ai o casă așa de frumoasă, să n'aducă o birje, n' luăm geamantanele și ne mutăm la d-ta!

MARIA (în parte) Dumnezeu! Ce încurcătură a făcut!...

COSTICĂ. Pfi! Cum nu, cum nu... cu cea mai mare plăcere. dar de unde știam eu.. am vândut o alaltăer!..

ORZEANU. Ce fel așa de curând!...

COSTICĂ. 80,000 de franci n'era scumpă, ce e drept, dar mai trebuia cheltuieli, reparații..

ORZEANU (scandalizat). O! ce fel de reparații la o casă nouă!...

ZOE. Cum o să iasă din încurcătură?

COSTICĂ. Nouă... nouă.. adică vream să zic că era.. un zid făcut rău, înțelegi, ferestrele prea mici și ușile prea mici.. par'că erau ușile academiei!.. Și apoi a ară de aceasta erau și cam.. cam de cam... egrasioase; și așa... am preferat mai bine să iau 85,000 de franci.. am câștigat 5000 de franci!...

ORZEANU (cu o înțelegere). Ei! și cumpărătorul e solvabil?

COSTICĂ Cum nu, cum nu... auzi vorbă, un evreu foarte avut... s'a strămutat de cunând din Iași aici, și și a cumpărat casă!..

ORZEANU. O! as a cred! Evreii vor acuma să facă din București, o nouă Palestină! Ei și pe urmă?..

COSTICĂ. Ei!..

ORZEANU. Dar..

COSTICĂ. Cum?

ORZEANU. Bani!.. prețul caselor!..

COSTICĂ. A! da! da! da! prețu caselor, bani!.. mi'ă aduce astă-zî!.. chiar astă-zî. O! nu sunt n liniștit de loc! nu mă tem!..

ZOE (în pa țe). Nicî eü!..

MARIA (încet Zoei). Ah! dragă verișoară!.. tremur că nu vom putea reuși!..

ORZEANU Așia dar, vei priimi bani!.

COSTICĂ. Chiar astă-zî... m am hotăr t să cumpăr domeniale, căci mi-a promis un b ncher, un amic cărui am făcut un serviciu la parchet! Era vorba de o fraudă . dar s'a aplanat!.. (cu liniște) mi'a promis domeniale cu 2 la sută mai jos de cât cursul pieței .. d'ntre acele ce se vënd de către ministerul financiilor.

ZOE. Și nu pot măcar să'i vorbesc, să'l rog a se stăpâni! (ese prin camera sa).

SCENA IV

MARIA, COSTICĂ, CHELNERUL, ORZEANU.

CHELNERUL Aveți o scrisoare de la Craiova.

ORZEANU. Mulțumesc (chelnerul stă nemișcat).

COSTICĂ. A! o scrisoare de la Craiova (chelnerul ese).

ORZEANU. Da este un prieten care mă roaga să'i plătesc un căștiu de arendă la visterie. — Mă iartă, Costică, am a cerceta niște polite. (Calculează pe un carnet la o masă)

MARIA (încet lui Costică). Ești incorigibil!..

COSTICĂ. Vorbești de amorul meu?

MARIA. Nu, ci de defecte e d-tale, care ne perd .. tătița a jurat că va strica logodna, dacă va observa o singură minciună!..

COSTICĂ. Cerule! ce-am făcut!

MARIA. Așia dar, acea ce spuneai..

COSTICĂ. Era adevărat, in fond adică... dar știi... detaliile.. Eu n'o fac cu vre-o intențiune rea. . când spun lucrurile așia cum sânt... uneori..

MARIA. Da; une-ori cauți să' le înfrumusețezi imaginațiunea!..

COSTICĂ. O! m'am cor'jat!.. Și'ti jur că nioi o dată..

MARIA. Pst!.. iată tata!

COSTICĂ. N am de ce mă teme!..

ORZEANU. Ciudat! dar nu dispun de atâtea fonduri astă-zî., îmi pare rău!.. Ei dar de minune!.. Costică poți să'mi faci un serviciu?

COSTICĂ. De ce e vorba?

ORZEANU. Să'mi împrumuți 20,000 de franci

COSTICĂ (rîzând). Pre legea mea, la rău timp m'ai găsit, n'am lăscac frântă măcar!..

ORZEANU. Cum? dar bani! aceea?

COSTICĂ. Care bani?

ORZEANU. Bani! dupe casă.

COSTICĂ. Banii?... casa mea?... A! da!... vezi că în momentul acesta...

ORZEANU. Îe-i cheltnit poate!

COSTICĂ. Nu .. dar... adică... într'un sens...

MAFIA (încet lui Costică). Vezi ce va să zică a spune minciuni?

COSTICĂ. Adică de ce să nu'ți spun adevărul?... să vedeți... aveam câte-va datorii și...

MARIA. Alta acum.

ORZEANU. Ei bine, ce datorii?... Nu știam că faci datorii., aceasta probează că ești risipitor!...

COSTICĂ. Adică, zic datorii... mici datorii, dar care s au adunat, și să vedeți .. s'a întâmplat ca cumpărătorul, un afurisit de neamț...

ORZEANU. Bine, mi-ai spus mai adineaori că era evreu!...

COSTICĂ. Neamț, Evreu, tot una. . Îi zic neamț pentru că .. evreu este... dar îi zic neamț pentru că este evreu din Germania, un cămătar afurisit.

ORZEANU. Ce felu? Imi spuneai c'o să cumperi domeniale și ziceai că e un neguțator onorabil cumpărătorul casei d-tale!...

COSTICĂ. A, da!... dar dupe socoteala mea credeam că va mai rămănea ceva!..

ORZEANU. Și ce ți datoreași acelui neguțator onorabil?

COSTICĂ. Știi așa vine vorba, pentru că este un cămătar pe o scară mare! Mă împrumutase cu niște bani și cu dobânzile, cu escmpturile, cumpărându'mi casa, a eșit tocmai pe tocmai!..

ORZEANU. Dar dacă erai dator cumpărătorului, cu ce era să cumperi domeniale?

COSTICĂ. Să vezi... eă.

ORZEANU. Nu; spune'mi mai întâi ce'ți erai dator?

COSTICĂ. 60,000 de franci!

ORZEANU. Dar fiind că ai vândut casele cu 85,000, ți-a mai rămas dator 25000 plus 20000 ce'ți mai rămăsese din câștigul loterie!

COSTICĂ. O! cât pentru a ei 20000 nu i mai numărăm fiind că ..

MARIA (apart). Dumnezeuule!...

ORZEANU. Bine; dar mai ai să ei 25,000 de franci!

COSTICĂ (e tot încurcat) 25 000 de franci!... da, da, asta vă spuneam și eă; căci în fine înțelegi d-ta. Eă era, să... și pentru că... dar orî și cum ar fi., veți d-ta... căci...

MARIA. Aii!...

COSTICĂ (apart). Cum dracu să scap!...

ORZEANU. Nu cum-va mi-ai spus un basmu? Nu cum-va din întâmplare nu va fi egzistând nici cumpărător, nici casă?

COSTICĂ. Știi că imi pare rău? Mi-se pare că ți-am dat explicațiunile cele mai lămurite!... pentru că vezi D-ta, era...

SCENA V

COSTICĂ, ORZEANU, MARIA, ZOE (prin fund) și COMIGESCU (deghizat în evreu bătrân)

ZOE. Domnule Verdescu, vă caută cu insistență un evreu bătrân, zice că este cumpărătorul!

COSTICĂ (ușnit). Cumpără...

ZOE (făcând un semn). Iorul!...

ORZEANU. Cum?...

COMIGESCU (viind la Costică). Bune dimineața și mă rog de iertăciune, chicoane Costichi!

COSTICĂ. Ce va să zică asta?

COMICESCU. Să nu fii cu supărare da he am îndrăznit, dar înainte de toate gheșefturi. . Am auzit că chiconu Iancu de la Craiova are să fie socru D-tale.. adică să am iertăciune... d uă vorbe și mi duc...

COSTICĂ. Ei lucru naibi ca ăsta !...

MARIA. Pentru că aū să vorbească de interes, tată, dă'mi voe să mă retrag!

COSTICĂ. Pentru ce? Eu n'am secrete pentru nimeni...

COMICESCU. Ei ve! nu place la chichinițe tinere chind să vorbești de judichitorie, de ipotechi și de fața locului... Dache era forbă de o foae de zestre... atunci era altă vorbi... ei vei . adichi să am ertare, pentru gheșefturi nu perdem vreme...

ORZEANU. Dute, copila mea, venim și noi!...

MARIA (incet Zoer). Verișoară, te rog rămâi și vezi ce se mai întâmplă !... (ese)

SCENA VI

PRECEDINȚII, AFARĂ DE MARIA

COMICESCU. Am venit chicoane Chistichi ca să isprăvim cu gheșeftul casei D-tale.

COSTICĂ. Casa mea?

COMICESCU. Adichi a mea, pentru ca D-ta ai vândut și iu ai cumparat. Așa fac boerii la țara noastra. — Acum nu rămâne de cât să intru in stupnire și am venit pentru. . .

COSTICĂ. A! Venea! pentru . . . (Iu! Orzeanu). Curios lucru !.

ORZEANU. Ce fel curios? Ai vândut casa și vine omul să se înțeleagă.

COSTICĂ. Înțeleg eu... nu mă miră asta... dar când ai ști... uite, imi pare rău că am vândut'o.

COMICESCU. He! he! acuma tocmeala este spre vită, chicone, și banii sunt gata, chind voești să'i primești!

COSTICĂ. Asta e o mistificare îndrăcită!.. dar lasă!.. curm eu vorba... Ei bine jupâne...

COMICESCU. Goldemberg, mi rog, ulița Șelari No. 213.

COSTICĂ. Prea bine, jupân Goldemberg, pentru că banii sunt gata, lucrul este sfârșit; fă bine dar și mi'i dă!

COMICESCU. Vuus! Bani! mă rog! bani!.. lesne vorbă!... Dar D-ta ai fost la D-nu Tribunal ca se schelești condichi... bani! și cum, feresca Dumnezeu să dau iu bani, dache nu s'a sprevit cu ipitechi!

ORZEANU. Bine zice omul! Până nu s'o isprăvi cu ipoteca!

COMICESCU. Și adichi nu ști cum este vorba noastra? Iu am să mai dau, chicone dragă, 25 de mii de lei noi!

COSTICĂ (a parte). E cu putință să mință cine-va cu atâta nerușinare!

COMICESCU. Și astă bani, am depus la judichitorie.

COSTICĂ. Imi pare rău! Așiu fi dorit mult să știu de ce culoare sunt banii D-tale; și 'ți spun rept că din cauza socrului meu, și din alte considerații... dacă ai fi putut să-mi dai, (a parte) juma ar fi fost și mai bună.

COMICESCU. Hi! hi! hi! D-tale este mare zor de parale!

COSTICĂ. De ce?

COMICESCU. Pentru că dache înaintezi in slujbe, cum vine vorba, se jur! cu mânuși noi ca să remună mânele curate!

ORZEANU. Cum, să fie adevărat aceea ce 'mi spunea! adineaori?

COMICESCU. Pentru slujbe? Este scris la Monitor mă rog! Și adichi ghindești chicone Chistichi, che nu se știe la Bichirești che chiconu Roseschi spune multe vorbe la d-nu Ministru pentru D-ta,

COSTICĂ. Ei! jidanul acesta ..

ORZEANU. Așa dar era adevărat, jupăne?

COMICESCU. Goldemberg, mă rog, ulița Șelari, Nr. 213. Acum nu pot să spun alt, chicoane Chistichi, de chit se ajute D-zeu la D-ta să faci ghișeft bun la slujbă noi. Ei ve! cum are să te cheme la D-ta! Chișone president la dreapta,... chicoane president la stânga, chicoane president in sus, chicoane president in jos... si D-ta umbli cu nasu 'n sus si cu punghi plină; și să faci stare mare, mare s'ajungi ca Rotschild a noastră! Și dache strigă la gazete! ce 'ți pasă la D-ta! Ei ve!, așa este la țara noastră!.. la comisie gheșeft... la poliție gheșeft... la tribunal gheșeft. . peste tot gheșeft. Și adichi de ce se nu fie mă rog dache și la D-nu Minister este gheșeft!.. Așa să trăesc eu chita treaba am făcut la D-nu Minister! — A! chicoane Costichi dache ie! ce-va parale din gheșefturi... se pu mânuși in mână și ochilari pe nas! și atunci hi! hi! hi! poți să jur! che n'ai vizut și n'ai primit (uitându-se la ceas) Dar vorbă lungă, calicie 'n pungă!... Eă vorbesc, vorbesc și fără folos! — Bani! sunt la jidechitorie și peste 10 zile se primește tot chicone... să am iertăciune de supărare... sluga Dvoastră boeri! (ese cu Zoe)

SCENA VII.

PRECEDENȚI FĂRĂ ZOE ȘI COMICESCU

COSTICĂ (privindu-l esind He! flecar jdan!

ORZEANU. Costică dragă, îți cer iertăciune; închipueșteți că eu mă indoiam de tot ce mă s u-nea!

COSTICĂ. Cum se poate?

ORZEANU. Dar mi-am schimbat opinia!

COSTICĂ (cu bucurie) A!

ORZEANU. Și te rog să mergem chiar acum la d-nu Rozescu, să 'ți dau scrisoarea tatălui D-ta e să mă recomanzi ca pe fiitorul D-tale socru! Apoi îți voi mulțumi că te-a numit președine la Craiova.

COSTICĂ. Acum am pățit'o (tare) zău așiu merge cu plăcere! dar astă-zil e Duminică și trebuie să fi plecat la moșie la Măgureni, o poziție încântătoare; gârlă, eleșteu, o insulă ca acea de la Cișmigiu, și jocuri de apă ca la Versaille! foarte frumos, merg adesea, cel pu țin de 3 or! pe sâp amână!.. E aproape!

ORZEANU. Atât mai bine!

COSTICĂ. Dar... ênsă... s a stricat drumul de fer!

ORZEANU. Luăm o birje!

COSTICĂ. Îți închipuești că este așa aproape... altă dată... mâne!

ORZEANU. Mâne, mâne... D-ta nu știi proverbul: bate ferul până când e cald!—Și așiu avea să 'l rog ce-va. Iată ce e, vreați să ved de va putea mijloci prin prietini! să iați niște moși peste Olt, mai eftine diu prețul arende!

COSTICĂ. Înțeleg! dar o împrejurare foarte gravă mă împedică.

ORZEANU. Împrejurare gravă? dar care?

COSTICĂ. Ce e. . e; nu pot să 'ți spun... e un secret de stat; astă-zil trebuie să arestăm niște conspiratori!

ORZEANU. Și asta se poate; dar lasă pe alții să se ducă, eu îți să mergem la d-nu Rozescu, am cel mai mare interes; hotărât, de nu mergi, mă retrag parola!

COSTICĂ (a parte). A! ce ideă (tare). Eă bine, mergi, mai vrei ce-va?

ORZEANU. A! așa vezi (strigând), Zoe, Marioara!

COSTICĂ (a parte) Aide, curagiū

SCENA VIII.

ORZEANU, COSTICA, ZOE MARIOARA; Apoi CHELNERU.

ZOE. Ce este unchiule ?

MARIA. Ce s'a întemplat tătiță ?

ORZEANU. Avem o afacere urgentă, poate că nu vom veni de cât seara târziu. (sună) Mergem până la o moșie, aci aproape, dacă vom întârzia, prânziți fără noi.

CHELNERUL (enind) Bife.

ORZEANU. O birje bună (chelnerul ese)

SCENA IX

ACEAȘI, AFARĂ DE CHELNER

ZOR. Dar pentru ce nu mergeți altă-dată, unchiule ?

COSTICĂ (repede) O nu .... Trebuie să mergem; e o afacere interesantă.

ORZEANU. Marioară, dă-mi paltonul.

MARIA (Zoei) Ce o mai fi și asta ?

ZOR. Nu înțeleg nimic... dar ce afacere ? (Maria ese)

ORZEANU. Închipueșteți nepoată că bănuiam pe Costică, credeam că cea ce ne spunea nu era adevărat bietu băiat (Maria vine cu paltonul)

COSTICĂ (văzând o), A... a... va! de mine, a...

ORZEANU. Ce e ?

COSTICĂ (punând batista pe obraz) A!.. măseaua... niște dureri. a . a ..

MARIA (Zoei) Poate că'l va fi durând în adevăr!..

ZOE. Mai știu și eu ?

ORZEANU (unând) Ia lăsați.. mai nimic. puțin *eau de cologne* pe bumbac ; curând fetelor.

COSTICĂ. Dar nu vedeți că s'a umflat! a... a...

ORZEANU Să chieame un dantist dacă e așa!

COSTICĂ (repede). Nu, nu vreați!

ORZEANU. Atunci nu te doare!

COSTICĂ Ba da, da. . a! . a! . trimeteți.. faceți ce știți... a . a... (aparte), Numai de nu mi-ar scoate vr'o măsea acuma!..

SCENA X

ACEAȘI, CHELNERUL

CHELNERUL (așa z). Pirja este jos.

ORZEANU. Lasă acum birjea, curend un dantist!

COSTICĂ. A! a! vezi... este unul în ulița Târgovești și altul la bariera târgului d afară, strada moșilor. . a!..

ORZEANU Cel mai de aproape , curând!

COSTICĂ (apart). Până aci mi-a fost, acuma am pățit o. Cine dracu m a pus să promit (zând pe Orzeanu care se apropie) A!.. a!..

ZOE. Și în care parte ?

COSTICĂ. De a up a fălcei

ORZEANU. Să vedem... sub ochi... A! eă unul cred în durerea de măsele, când m'apucă câte odată...

MARIA (incet lui Costică). Iar vr'o istorie d'ale d-tale, — nu te doare!

COSTICĂ (incet). Ce vrei să fac? Sânt silit ca să scap de o incurcătură (văzând pe Orzeanu, pune batista pe obrazul stâng) A!... a! ..

ORZEANU. Dar bine Costică, par'că te durea d'asupra fălcei în dreapta?

COSTICĂ. A! a! se vedeți... e o durere care trece din dreapta în stânga ca convincțiunile parlamentare!

ZOE (Marieii). În ce incurcătură se viră omul ăsta singur!..

MARIA. De! verișoară... mor de necaz

SCENA XI.

ACEAȘI CHELNERUL, APOI COMICESCU.

CHELNERUL. Gogon, dantist ai întâlnit la zgară, așteptă

ORZEANU. Prea bine, poștește'l îndată.

COSTICĂ (sărind disperat). Dantistul... sânt topit; atîta mi trebuia.

MARIA (văzând pe Comicescu care intră deghizat în doctor englez) Dumnezeu!

ORZEANU. A! în sfîrșit!

ZOE (recunoscînd pe Comicescu). Tăcere! suntem scăpați!

COMICESCU... Gute morning! au venit pentru paulnauf!. yez pentru paulnauf!.

COSTICĂ. Parcă mă simt mai bine dar cu mult mai bine!.. altă dată, domnule altă dată!

(în parte) Acu e acu!..

COMICESCU (așezînd pe Costică pe fotel). Au!.. vedem la d voastră ast dinți!..

COSTICĂ (disperat). Dară îți spun că nu mă mai doare!

COMICESCU. Au! goddem! n'au spus adevărul! au! cauraj!.. cauraj (maniază cleștele)

ORZEANU. Dar fii bărbat omule ce Dumnezeu!..

ZOE (incet lui Comicescu). Ce fel? ai de gând să îți scoti dinții?

COMICESCU (asemenea). N'aveți teamă! Roagă-mă numai să trecem în camera cea l'altă il voi preveni și voi scăpa totul!

ZOE Bine!

ORZEANU. Ci isprăviți odată!.. ide Costică, fii bărbat!.. ce naiba!.

COSTICĂ. Dar nu mă mai doare! ..

COMICESCU (incet lui Costică). Vaetă-le cât poți mai tare, saū totul se complică.

COSTICĂ (Zo y) Ce fel? D-nul acesta nu e dantist?

ZOE. Șt!

MARIA O să scăpăm și acum!

COSTICĂ Ce ai zis?

MARIA. Șt!

ORZEANU. Ei! te-ai hotărît?

COMICESCU (împînd pe Costică) Ci țipă omu e odată!

COSTICĂ (în et). Inteleg... ai. ai. e durere.

ZOE Domnule doctor! vă rugam treceți în camera cea l'altă să operați..

COMICESCU. Operesion! au! yez. very ell (luînd pe Costică și trecîndu'l în camera cea l'altă) Ci țipă fr t!

ORZEANU. Ce ul bă'at! Zoe) Dar cel puțin o fi meșter dantistul?

ZOE Vai de mine, un hule se vede că de colo că un artist (trăcînd în camera de a ătu y)

Ô! nu vă temeți... sunt foarte curagioasă!... (se aude Costică dând un țipăt) S'a sfârșit (Iu Comicescu care reintră cu Costică, stergându-se cu batista) Ei bine, domnule Doctoru, ziceți că suferin-
dul nu poate eși din casă 24 ore?

COMICESCU. A... verigat... yes!...

ORZEANU. Bine că s'a isprăvit și asta! (Zoei) Ce să'i plătim....

ZOE. Nu acum, unchiule, nu l vezi că pleacă ?

COMICESCU. Au! gutmorning! (ese)

MARIA. Ei, ai simțit dureri ?

COSTICĂ. Ași, par'ca mi-a luat'o cu mâna; păcat că nu mă lasă să es din casă .... Ași fi
dorit să merg la d-nu Rozescu ,..

(Cortina cade)

F I N E L E P R I M U L U I A C T .

C A S T E L E ' N S P A N I A

(CU OCAZIUNEA TRAGERII UNEI LOTĂRII, LA CARE AVEAM UN BILET.)

De-ar vrea norocul să'mi zîmbească
Și să câștig la lotărie,
Aș duce-o viață 'mpărătească, —
Ascuns să nu mai mă găsească
In timp de ani, fință vie!

N'aș vrea să am măriri deșerte
Nici laude și nici renume
Aș înălța mereu conțer e
La adăpost de griji și certe,
La adăpost de om și lume!

In colț tăcut de vre-o Saha
Cas el aș pune să-mi zidească
Și scuturat de-orice povară
Aș ridica spre ceruri scară,
De ar vrea noroc l să'ni zîmbească!

Ca 'n basme masa mi s ar pune
Și s'ar deșterne tot ca 'n basme
Bucatele cele mai bune
Ar a ărea ca prin minune
Pe tăvi, aduse de fa tasmе

Prin vas de-aur sau prin cupe
De cornalină și de-agată,
De silfi ușori, genule trupe,

Ar tot turna, zburând in grupe,
O ambrozie delicată

De pe-o teasă inflorită
Privirea mea s ar pierde 'n cale
Pe subt arcade de răchită
De prin grădina 'nchipuită,
Pe subt grenazi și portocale?

Basnul de-apă saritoare
Ar recom-o n or-ce clipă
Cu picături luc'nd la soare
Ce 'n urmă n limpede i v are
Prin cotituri s'ar scurge 'n pripă!

Iar d nco o de-acea grădină
N'm' nunc de cât pustie
Pusia de nisipuri plină
Ca cerurile de lumină, . . —
De-aș ăștiga la lotărie!

II

Dar viața in sin_urătate
M' s'ar u i și ea la vreme...
A unci mi aș cumpăra palate
Prin țări de soare luminate
Pe unde viforul nu geme!

Pe lângă Neapol am de știre
De-un culb ascuns între verdeață,
Eu l'am văzut în părăsire
Și fui coprins l'acea privire
De melancolica'î dulceață!

Acolo corpul mi l'aș duce...
Ruina trage la ruină... —
Aș vrea ca moartea să m'apuce
Purtându-mi viața ca o cruce
Pe-un țerm de mare ce suspină!

Dar câștigând la lotărie
Maș face ca și alții poate
Și re'nflorind prin bogăție
N'aș mai căta vre-o vizunie
Ci aș dori să gust din toate!

Atuncea poate 'n gând mi-ar trece
Să ții în lume tren și casă,
Să am bufoni cu tivge sece,
În contul căror să petrece,
Și paraziți să am la masă!

Să trețer podul în trăsură,
Să'mi rid de suferințe grele,
Iubindu-mi singura făptură,
Pentru stomah și pentru gură
Să fie ținta vîeții mele!

Oh simț, oh simț că bogăția
Pe om îl face rău să fie,
De'mi cână 'n suflet poezia,
Să cânte-o face sérăcia... —
N'am câștigat la loărie!

Al. A. Macedonski.

A M C Â N T A T...

Am cântat prin verdea vale
Cântul dorului ascuns,
Am cântat cântul de jale
Și ecoul 'mă-a răspuns.

Am cântat pe munte âncă
Și prin codul nepétruns
Și din frunză și din stă că
Am primit câte-un răspuns

Am cântat și printre fiare,
Ce de doru'mi sau pētruns
Și s rēngēnd ale lor ghiare
Ele toate 'mă-au răspuns

Ėnsă ca d a mea dure e
I o cântaî EI într'ascuns,
Ea drept orî ce mângăere
A tăcut . nu mî a i spuns

Stelian Grozea.

ESAMENUL CLASEI DE DECLAMAȚIUNE

A

CONSERVATORULUI ROMÂN

PE ANUL 1881-1882

Esamenul clasei de declamațiune a Conservatorului Român din București a avut loc Duminică la 6 Iunie, în sala Bosel.

Primul lucru ce ne-a lovit, este lipsa completă de elevi în anul al III-lea acela ce probează una din treile : sau că elevii din anul al II-lea de anul trecut, parte din ei, n'au fost demni de a trece în anul al III-lea (de și premiați de onorabila comisiune esaminate), sau că discurații din diferite cauze au părăsit cu desăvârșire clasa, sau în fine, că acei elevi s'au crezut destul de forți în acela ce au învățat în doi ani, astfel că au găsit de prisos a mai continua studiile anulul al III-lea, ceea ce ar fi și mai trist.

În tot cazul este de constatat că această clasă, cu mijloacele de care dispune precum și de perspectiva ce țara oferă celor care se devotează carierei teatrale, face progrese îndestul de mari. Nu se poate cere mai mult. Din contra nu știm dacă în altă țară această clasă ar fi așa de descurațată prin indiferențismul ce caracterizează națiunea noastră pentru tot ce nu este os de ros.

Departa de a voi să facem personalități, aceasta se vede cât de colo.

Ce public asista la acest examen important, pentru orî-ce țară, afară de a noastră și a Patagonilor ?

Un singur bărbat din acela care fac gălăgie mare pentru *Patrie*, nu venise să vadă ce face *Patria* cu arta dramatică. Și în adevăr, pentru ce ar fi venit?... Era oare de câștigat ceva?... Nu!. Era vre-o ceartă de partide?... nu!. Era vre-o adunare electorală?... Nicî atîta! Știa foarte bine că nu-l aștepta nimic din toate astea. Dar ce?... Niste bleți elevi,—și apoi de ce?... de Teatru!.. adecă fitorii artiști dramatici Români! Numai pentru rușinea acestui nume, n'ar fi asistat pentru lumea toată. Auzi! Actor român!. Și credeți că aceasta este opiniunea lor? Ași!.. 'Și-au format un *parti pris*, cum zice Francezul, dar să nu crează cine-va că sunt convinși de acela ce fac și acela ce zic, în orî ce privintă, ne-cum în acela de a judeca ce va să zică un actor român. Cât curagiū, câtă abnegare trebuie unui tîner, să îmbrățișeze această carieră, la noi, unde e atît de jos căzută, și prin urmare cât respect ar trebui să avem pentru acești Tineri care se devotează artei!

Se va zice p ate, că această carieră are ceva de atrăgător,—viața liberă, este adevărat;—d r dacă artiștii români ar sem na marelui majorității a lumii din

țara noastră, această atracțiune le-ar părea partea cea mult respingătoare : *miseria*. Și îndată s'ar face orî ce, ca să scape de dînsa, orî ce : onest, neonest; onest, atât mai rău, neonest, atât mai bine, căci ar fi încărcăți de laude, avuți, etc.

Să trecem ênsă la acela ce ne-am propus, la critica jocului fie căruî dintre elevi.

În anul I-iu domnișoara Fanchete Vermont, a zis *Vara la țară*, poezie de Deparațianu, *Camila din Orațiu* de Corneille și *Matilda din Supliciul unei femei* de Dumas.

Mai întăi, știm că D-ra Vermont nu e Româncă de origină. Aflăm de asemenea că D-nia sa a sosit în Conservator cu pronunțiațiuinea defectuoasă. Ar fi dar de ajuns ca astăzi s'o auzim numai vorbind, ca să-i constatăm stăruințele ce și-a pus și prin urmare iubirea ce trebuie să aiba pentru această artă. — Am văzut cu mulțumire, că D-nia sa, în *Camila din Orațiu*, a avut mișcări, intonări, gesturi, ce dau speranță că va deveni o bună artistă tragediană. — Dacă a avut câte-va părți ridicule prin sforțările ce și dădea, aceasta adăoga la meritul Domniei sale; căci încercând sublimul, și-a lipsit forțele și rutina șcenei, iar nu talentul și justa cugetare. — Aceasta, pentru partea bună. — În partea rea, găsim că afectează, cadențează și cântă versurile și chiar proza (*Matilda din Supliciul*); — cu alte cuvinte, urmează mai mult cadența versului decăt ideja lui principală — Cu toate acestea, pentru o elevă, critica nu poate fi pretențioasă.

Îi urăm să-i facem cât de curând o critică de artistă.

Domnișoara Ana Niculescu, a recitat fabula *Căinele și Cățelul* cu o rară naivitate. — Domnia sa a fost cea mai călduros aplaudată; nu știm ênsă, de ce a apărut într'o singură bucată.

Domnul Ioan Davidescu a zis iarăși o singură poezie, *Strigoul* de Sihleanu, căci în rolul lui *Orzeanu* din *Măncinosul*, da numai replica. Domnia sa a intonat just și a zis bine versurile, dar înfățișarea Domniei sale și masca figurei nu va fi nicî o dată bună în dramă sau tragedie — În *Orzeanu* dădea replica, dar trebuie să mărturisim că departe de a fi bine, naturalul și aplicarea Domniei sale ne face a fi povățui să aibă *comedia* de cal de băte, cum se zice în limbajul teatral. Domnul Davidescu sa prezintă în bucăți nepotrivite pe talia Domniei sale. Suntem siguri că ar fi reusit pe deplin, dacă ar fi dat examen într'un tîner comic. — Putem zice, cu oare care rezervă, că în această privință este și vina pr fesorului. (1)

Domnul George Diamandopol, a zis marile monolog al lui Ruy-Blas din actul al III-lea. Intonațiunile erau destul de juste pe ici pe colo, edem mișcările ce ar fi fost foarte minunate dacă ar fi fost făcute cu mai mult încredere. Îi

(1) Nu știm încă în această părere. Nota Red.

lipsea siguranța și mijloacele fizice. — În adevăr, acest monolog, cât de minuțios studiat și cât de mare artist ai fi, e imposibil, să nu obosească pe cel care îl recitează. Dar putem zice că Domnul Diamandopol, este un elev, care nu are încă experiență și nu știe să și menazeze forțele.

Domnul Stefan Mântuleanu a zis Mihnea și Baba de Bolintineanu și o scenă din *Curierul din Lyon*. — În cea din tâl, partea de la început era destul de bine, iar partea finală, unde este o armonie imitativă, unică în felul ei, nu se mai înțelegea nimic; emoțiunea eczamenului, Publicul poate, au fost cauza acestui inconvenient — În *Curierul din Lyon (Gerom)*, vocea-l era bine timbrată, dar uniformă, nu era de loc modulată. În partea unde blestemă pe fiul seü, părea coprins de-o rușine nespūsă.— De ce?... În scenă trebuie multă cutezare.

Domnul Ioan Jianu a zis pe *Sosia* din *Amphitruion* a lui Moliere.—Jocul D-sale ar fi bun dacă n'ar fi așa de încărcat. Domnia sa ar deveni un bun comic în piesele unde trebuie asemenea actori, dar vocea 'i este foarte defectuoasă, din cauza timbrului răgușit. Genul Domniei sale de și nu e pus așa de sus în arta teatrală, totuși, știind a se servi de densul ar avea izbândă.

Domnul Ioan Lugoșianu a zis binișor *Căpitanul Petre*; iar în *Pancrațiu din Cășătoria Silită*, a lui Moliere, era bine în unele părți. Nu s'a menajat bine pentru sfârșit. Vocea începuse a i se stinge.—Totuși, Domnia sa trebuie încurajat, căci vedem oare care progrese.—Are însă calapoturi de actori de provincie, cum se ved la cei de la Dacia — Ar trebui să le corijeze. Meargă Domnia sa să vadă at de des trupa de la Dacia, unde mai toți criticii noștri bine-voitori invită publicul Bucureștilor voind prin aceasta a face rău Teatrului Național, cu care stau rău. — Negreșit Teatrul Național face adese ori neajunsuri adeveraților au ori români; dar aceștia nu se plâng nici odată (1). Meargă dar Domnul Lugoșianu la acel T atru pentru a și vedea bine defectele.—

În anul II-lea începem a fi mai pretențioși.

Domnul Ioan Nicolescu a zis monologul *Un domn timid*, bine, și aceia ce ne-a plăcut și mai mult este că am văzut *Un domn timid* iar puțin de cum pe Domnul Nicolescu timidul, — ceea ce e mult. În *Mincinosul* a fost asemenea bine, îi lipsea însă volubilitatea, și aceasta, mai cu seamă din cauza dificultății ce are de a pronunța. Vocea domniei-sale e puțin nazală și vorbirea peltică. Nu știm cum se va scăpa de aceste două defecte.

Îi urăm grabnică însănătoșire.

Domnul Theodor Penciuiescu, a avut ca piesă de examen un mare paragraf din *Ona* de Corneille. Domnia-sa ar fi fost bine de tot dacă nu s'ar fi grăbit atât de mult. — A avut intonațiuni juste, pentru ce-l care și-au dat osteneală

(1) Făc foarte rău *No a «Red.»*

ca să'l asculte; căci alt-fel, puțin trebuie să fi înțeles din ceea ce a spus. — Precipitarea însă nu este un defect, ce nu se poate combate, mai ales când cine-va are destule alte mijloace și calități—Studieze dar domnul Pențulescu și să se studieze singur, și va vedea ce efect urit face o dicțiune prea precipitată. Partea de la sfârșit a paragrafului a fost zisă de domnia-sa într'un mod care probează o mare îngrijire și un studiu minuțios, aceea ce trebuie să facă orî ce tîner inteligent.

Domnul Theodor Manolescu a zis Monologul lui *Don Carlos din Ernani* de V. Hugo și o scenă din *Supliciul unei femei* de Dumas. În primul ca și în al doilea nu avea vocea destul de precisă și afară de acestea, articula rău. În *Don Carlos* îi lipsea cu deseversire maiestatea *marestăței* ce reprezintă. Iar în *Supliciul unei femei*, îi lipsea cu deseversire curagiul, și aceasta, din cauza onorabilei comisiunii esaminoare, care declarase că se plictisise și că vrea să plece la plimbare, căci timpul era frumos.

Domnul Anton Leonțianu este elevul care dă bune speranțe. — Nu-l mai enumerăm succesele de la acest examen; ne mărginim numai a-l profetiza că domnia-sa va putea deveni în țară, un însemnat artist comic. — Rare orî s'a văzut un talent natural așa de pronunțat și un joc atât de simplu și neobositor. — Aflăm cu neplăcere, că dacă n'ar fi cam leneș, ar face îndoit din ceea ce face acum. — Il sfătuim, în interesul său, să lucreze cât e va putea mult, căci munca face mai mult decât chiar talentul, când talentul este leneș.

În anul al II-lea vedem numai o singură elevă, pe *Domnișoara Paulina Demetrescu*, care are un talent pronunțat pentru subiecte și ingenuități și mai ales vedem că se ocupă cu multă seriozitate de rolurile ce îi se încredințează. — În *Dorina din Tartuffe* avea tot ce trebuie pentru un bun succes; îi lipsea numai rutina ca să fie aproape o artistă. — În *Zinca din Candidat și deputat de Sion*, a fost de minune. — Caracterul ce afecta, gesturile, mișcările, în fine totul ne interpreta rolul așa cum este depins de autor.

Domnu *Vasile Theodorescu* a zis pe *Ianache din Franțuzitele* de Faca și pe *Stan din Poetul Romantic* de M. Mulo. — Domnia-sa, are asemenea mult talent natural nu credem însă că era la locul său în acest rol.

Nu ne rămâne pentru a termina decât să spunem că comisiunea, nu da atențiune la examenul elevilor două părți din cinci convorbeau, alta parte privea prin loj la tualetele Doamnelor, alta a culta și a ta.. se plictis a. I aude unele asemenea C misiunii de la hotărârea căreia depinde viitorul bătăilor elevi. Orî și cum, nu sînt plătiți, și iată tot!

Grea e arta . dar grea e arta în România !

Grim

UN REGRET

Am ris și ați odată de toți pe călți iubirea
 În carul ei de flacări prin haos îi purta,
 Dar risul de pe buze 'mî pieri ca nălucirea
 Și lacrimile 'n locu'i pe fața mea vor sta!

Căci vesel ca o floare când ploaia-asupra'i cade
 Eram în drumul vieții zburând prin munți și stânci
 Nevrînd să iaș în seamă că soarta 'n cale'mî șade
 Și 'mpinge doru'mî tîner în suferinți adânci!

Zburuși așa de iute o! dulce veselie,
 Că nici anii mei tineri nu știu când ați trecut!
 Când vruî să simț viața, căzuî în reverie,
 Și 'n peptul meu durerea culcușul și-a făcut!

A. Cât aș vrea acuma să riz ca altă dată,
 Să zbor ca fluturelul spre plaiul cel voios,
 Ursita este însă de dorul meu legată
 Și 'mî duce pasu 'ntr'una spre țărnu' furtunos!

Ades prin nălucire înmî văd zilele mele
 Trecînd pe din nainte, aduse ca d'un vînt
 Plăcute ca și noaptea când ceru 'î plin de stele
 Și liniștea domnește ca piatra pe mormînt!

Atuncea simț că pică o lacrimă-arzătoa e
 Diu ochi 'mî ce secase izvorul ei curat,
 Vîzînd că fericirea cu unda 'î curgătoare
 Odată și pe mine în lume m'a scîldat.

Dar astăzi când durerea mă duce pe-altă cale
 Și brațul ei puternic gonește pasul meu,
 Pot oare a nu scoate o lacrimă de jale
 Ș-a cere să m'ajute pretinsul Dumnezeu?

Pot oare a mă duce ca frunză 'n nesimțire
 Ș-a nu gusta parfumul vieții ce-am dorit?

Să fiu d'acum o umbră pierdută 'n pribegire
Și n țermul disperărei d'acum să fiu oprit ?

Amorul ce mă ține în cercul suferinței
Mă lasă câte-odată să zbor prin infinit,
Dar gândul ce mă poartă pe aripa dorinței,
Bătut de vântul fierci de mult a 'nbătrănit,

Să fug de-această lume înăi vine câte-odată,
Dar umbra fioroasă a chipului iubit,
Să ține de-a mea urmă, și vocea'î blestemată
Mă chiamă către locul în care-am suferit.

Pe vale bătănată cu florile-amăgirii
Mă ved că stau sub umbra salcâmului bătrân, . . .
Aștept, — ônsă pe cine ? O umbră-a nesimțirii,
Un dèmon ce de vreme e-al inimei stăpân !

1882 Iunie 11.

Th. C. Penciulescu.

NOTIȚA LITERARĂ

Cu ocaziunea trecerei D-lui Al. A. Macedonski prin Râmnicul-Vâlcei în excursiunea sa archeologică, unul dintre distinșii ofițeri ai garnizoanei, D-lu Locotenent Iancovescu, a adus poetului, omagiul de mai la vale, și care, a fost tipărit acolo, în foii volante. Corectitudinea versurilor, puterea calificativelor și farmecul în modul de exprimare, conținut în poeziile D-lui Iancovescu, ne dă dreptul a saluta în D-sa un nou *poet și ofițer*, întrebuințând întru aceasta, expresiunea lui Carol Scrob.

D-l Iancovescu ne trimisese deja o culegere din poeziile sale dintre care chiar în numărul acesta, publicăm una, ce poartă titlul de *Caritatea*. Inscriind astu-fel și numele D-sale printre colaboratorii noștri și membrii grupului nostru literar, ne felicităm când vedem schintei de adevărat talent ca ale D-sale, scăpărând din mișcarea intelectuală, în numele căreia am ridicat stindardul *Luptei pentru Lumină*, cu prețul atâtor sacrificii și neajunsuri.

Intr'unul din numerile viitoare, sperăm că D-lu Macedonski va redeschide cursul său de analiză critică, pentru a se afirma și mai mult că această mișcare s'a făcut și se face cu o putere din ce în ce mai netăgăduită.

Iată poeziile în cestiune :

L A O C H Î E L A R I Î

POETUL Î MEÛ

AL. A. MACEDONSKI

Ce? Ți-e frică de deochi
 De porți patru ochi?
 Doi : sînt plini de poezie,
 De privirea cea mai vie!
 Doi te fac poet, și doi..,
 Doi, te fac cîloci!

Jon N. Jancovescu.

Rîmnicu-Vâlcea 1882, Iunie 1.

P O E T U L U Î M E Û

AL. A. MACEDONSKI

Ce mister ascunzi în suflet ? Ce enigmă între tîmple ?
 Căci de cînd am avut parte ca să mă 'ntîlnesc cu tine,
 Ai schimbat a mea gândire... Ai întors sufletu'n mine...
 Par'că sunt coprins de friguri... Oare ce să mi s'ntîmple?

Aș voi să scriu, dar pana-mi este încă-ășa plîpîndă...
 Nu m'ajută, n'am putere pentru 'nalte inspirații...
 Poezia ta sublimă și privirea ta cea blîndă
 A săpat în al meu suflet un abis de cugetări !

Mi-ai spus.. êns' ai zis'o poate ca o simplă mîngîiere,
 Caș putea și eu a scrie lucruri demne de citit,
 Vorba ta a fost prea dulce, sfînt balsam l'a mea durere
 El mă leagă către viață într'un veac nenorocit !

Ah ! De ce nu pot acuma să citesc în viitor
 Ca să v'ed cum s'împlinesc uîmitoarea'ți profeție'
 Să v'ed p'înd unde poate aș ajunge 'n poezie,
 Căci de-oî trece n nemurire tu v'ei fi nemuritor !

Jon N. Jancovescu.

Rîmnicul Vâlcea 1882 Iunie 1.

Atingătoarea poezie ce urmează, este a unuia dintre cei mai distinși dintre frații noștri de dincolo de Carpați. În Românismul de acolo, d. Petre Dulfu, este deja cunoscut ca poet, și ne felicităm cu deosebire, de achizițiunea ce «Literatorul» face în persoana d-sale.

CÂNTEC DESPRE O BĂTRÎNĂ

E mult, decând și dînsa era o jună 'n floare ;
Al ei păr, negru-odată, azi seamănă-a ninsoare ;
Pe față-î, de timp trase, un șir de brazde sunt :
Dar eu, cu toate-aceste, în versuri voi s'o cânt.

Palaturî marî nu are, nici rang înalt, Domnesc,
Vestminte lucitoare nici-când n'o 'mpodobesc,
Dar are ornamente ce-î staî mult mai frumos :
O inimă curată, un suflet blând, zelos.

Locașu-î e departe, un sat necunoscut,
De-a lumeî plăcerî multe n'a ști, nici n'a știut ;
A ei plăcerî, petrecerî, sunt : lucrul ne'ncetat ;
Ea nu se simte bine când n'are de lucrat.

Lucrează saî îndeamnă pe alții la lucrare,
Nici-când nu-î obosită, repaos nici-când n'are ;
Acasă vecinic dînsa se culcă mai târziu,
Și nime nu se scoală ca ea de timpuriu.

Ea-î ângerul căsuței în care locuește,
Ea-î stea conducătoare, ea-î soare ce 'ncâlzește ;
Familia Ț se află de față-î luminată,
De noaptea sărăciei nici-când n'a fost cercată

De vin săracî la dînsa și cer ajutorare,
La cei bătrâni și bolnavî le tunde din ce are,
Fămânzi în yecî nu-î lasă din c a-î nutitea :
Pe cei tarî ânsă-î mână la lucru, ca și ea.

Biserica n'o uită în nici-o sîrbătoare ;
Îi place să s roage Fîinței creatoare,

S'asculte ce vorbește preotul din altar :
Atunci ea-î fericită, și uită-ori-ce-amar.

Din cărți idei înalte de și n'a învățat,
Ea, țara și-o iubește c'un zel adevărat;
Mai gata-ar fi să moară, decât să părăsească
A gintei sale lege și limba strămoșească.

Venind furtune-asupra-î, va ști să le combată,
Speranța și curagiul nu-și perde nici-odată ;
Știind că dupe viitor senin acuși urmează,
În bine nu se 'ncrede, în rău, nu desperează.

Ea are — încă 'n viață — pe scumpul său bărbat,
Și doi fiu, ce-î îndeamnă spre bine ne'ncetat;
Dar, vai! unul de dânsa departe viețuește! . . .
Când e și el acasă : în raiu ea se simțește.

Iar când se duce, plânge, și-î zice : «Scumpul meu!
Fii bun, cât poți lucrează, te 'ncrede 'n Dumnezeu,
Și dânsul să-ți ajute . . . Iar când vei da de bine :
Să nu uiți, dragul mamei . . . să nu uiți nici de mine . . . »

Ași țese mai departe acest cântec iubit,
Dar nu mai pot de lacrimi ce'n ochi-mi s'au ivit;
Căci știți cine-î bătrana pe care o descriu?
Ea-î maica mea cea dulce, și eu sunt al ei fiu.

Petre Dulfu.

CLAVIRUL TEU

DOAMNEI P. G

Clavirul tău scotea cu jale
Al valsului suspin;
L'am auzit șam stat din cale
Pătruns d'un foc divin

Iar vocea ta de poezie
Prin aer străbătea;
Parea că totul reînvie,
Când inima-mi plângea,

O! N'am putere îndestulă
Să-ți spun ce-am suferit;
'Mi-e inima de plâns sătulă
Și sufletul zdrobit.

Privirea ta, de m'ar pătrunde
Ca glasul ce ador,
Atunci durerea-mi s'ar ascunde
Intr'un adânc amor,

M. Toncescu.

POETULUI CAROL SCROB

Te-am admirat, poete, în versurile tale,
Căci ai descris cu farmec simțirile-omenești,
Le-am recitat adesea, coprins de-o sfântă jale,
Și m'am mirat că 'n lume poți ast-fel să trăiești.

Accentele-ți suave, de-o dată revoltate,
Aū arătat amorul sublim răzbunător,
Idei atât de 'nalte și ast-fel ecsprimate,
In cât divinizează un suflet simțitor

De-aș fi merit ca tine, pe geam saū pe zăpadă
Să las acele versuri nesterse n veci de timp,
Asl face multe inimi perverse să recadă
Și-aș subjugă prin ele chiar zeii din Olimp.

Dar tu, m dest, ești încă supus l'a lunei soartă
Te 'nclinl privestl cu milă la cei ce rău iți fac.
O! Eū, de-aș sti că 'n mine simțirea nu e moartă,
Mi-ar fi cu neputință să fiu modest, să tac!...

C. N. Vasilescu,

LA BUCARESTOISE

La connaît-tu cette brune.
 Cette brune à l'oeil brillant ?
 L'as-tu vue au clair de lune
 Fuir comme un astre filant ?
 Sa main petite et charmante
 Par un geste gracieux
 Tenant sa robe trainante
 Montre un pied délicieux
 Sa taille est fine et flexible,
 Sa peau souple est de velours,
 Son regard est invincible
 Brûlant des cœurs tous les jours.
 Mais prends garde, mais prends garde!
 Mais prends garde à ses attraits !
 La syrène te regarde
 Et son œil lance des traits.
 Si ton âme est aveuglée
 Au point d'en être amoureux,
 Pendant plus d'une veillée
 Tu rêveras malheureux,
 Car dans son regard de flamme
 Lui te fera tressallir
 Elle te prendra ton âme
 Et toi, tu pourras gemir.

Bucarest le ⁴/₁₆ Avril 1880.

Louis Chardon.

ERATA

<u>Pagma</u>	<u>Rëndul</u>	<u>In loc de .</u>	<u>Să se itească</u>
257	13	sin	fn.
268	7	un	unul
271	26	curent	cuvânt
283	24	uitat	uitată
283	27	times	trimes.
284	10	lângă	leagă.
292	20	Aprilie	Maî

BIBLIOGRAFIE

A eșit de sub tipar :

LEGENDE SAŢ BASMELE ROMÂNILOR

ADUNATE DIN GURA POPORULUI

de P. ISPIRESCU, culegător-tipograf.

A apărut de sub presă și să află de vëndare la autor în Rîmnicu-sărat și a toate librăriile din țară :

TRATATUL DE HORTICULTURA

FLORILE

DE

D-I C. C. DĂTCULESCU

În numărul viitor ne vom face o plăcere a vorbi într'un mod mai întins asupra acestei interesante scrieri a d-lui Dătculescu. — În acest număr, lipsindu-ne spațiul ne mărginim a recomanda cititorilor noștri, cu tot dinadinsul acest înteressant tratat de horticultură a florilor.

Aflăm că renumitul Fiziognomist M. Șapira, va tipări în curând interesantul eũ tratat de Fizionomie, ilustrat cu numeroase figuri, dupe sistema lui Lavaster. — Dorim foarte mult a vedea apărând la lumină un asemenea tratat, pe care am avut plăcerea să l citim și să apreciam marele folos ce procură fie cărui om. — Domniĩ care doresc a se abona mai din'nainte la această carte, se pot adresa acestei Administrațiuni, trimițând suma de 5 lei, saũ direct la D-nul Șapira, Calea Văcărești No. 113.

APELUL
ADUNAREA GENERALE A SOCIETATEI FUNCTIONARILOR PUBLICI
CATRE
FUNCTIONARI DIN ȚARA

O societate nouă s'a format.

Scopul ei este ajutorul reciproc al »Funcționarilor Publici.»

Acastă Societate a cărei lipsă era de mult simțită, tocmai acum s'a format, și, prin urmare, dănsa trebuie să meargă cu pași grăbiți, pentru a ajunge la progresul realizat de către cele-lalte Societăți deja-existente.

Speranța acelor care au pus bazele ei, este la D-văstră.

Ei și au făcut datoria și credem că și o vor face până în fînit avînd conștiința nestrămătă, că doresc a face un bine acelei părți din societate supusă mai mult de cît altele fluctuațiilor.

Statutele și regulamentele prevăd modul cum are a se conduce această Societate.

Trecînd peste detalieri ne place a crede că fie-care Funcționar se va grăbi a înscri alături cu cel care a luptat la fondarea Societății.

Un mic sacrificiu pe fie-care lîună procură Funcționarului Soșei și Copiilor, avantajii imense în cas de orîce nenorocire.

Acceptăm de la d-văstră realizarea acestui act filantropic și sperăm că a ntați de bine-voitorul d-v. concnr .

Vom progresa

Președinte, Principe Dimitrie Ghica.

Vice Președiniți: Al. Gh. Cantacuzino; Manuk Invanlogi.

Secretari: Basile N. C. Beslegeanu; George Diorgean; George R. Săndulescu.

NOUL MAGASIN DE LIPSCANIE
LA URSŪ
IANCU ANGELESCU
BUCUREȘCI. — STRADA BARAȚIEI, Nr. 18